

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

LUCIE FULÍKOVÁ

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

LUCIE FULÍKOVÁ

Učitelství výtvarné výchovy pro SŠ a ZUŠ

DĚŠŤ – prostorová instalace

Textová část je nedílnou součástí praktické diplomové práce

vedoucí práce: Mgr. MgA. Veronika Selingerová

Olomouc 2013

Voda je Bohem požehnaná
aby hasila žízeň
byla domovem rybám
a skrápěla zemi. (Paracelsus)

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Beru na vědomí, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona v platném znění, zejména skutečnost, že Univerzita Palackého v Olomouci má práva na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle §60 odst. 1 autorského zákona.

V Olomouci dne 16. dubna 2013

.....

Ráda bych poděkovala Mgr. MgA. Veronice Selingerové, za její pomoc, odborné rady a připomínky. Mgr. Janě Bébarové, která mi předala své zkušenosti a půjčila mi k výpalu desky do pece. Mgr. Jiřímu Sosnovi, za profesionální nafocení diplomové práce a všem, kteří se mi snažili pomoci a poskytli mi materiální a psychickou podporu při tvorbě diplomové práce.

OBSAH:

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	
1. KRÁSA VODY	8
1.1 VODA.....	8
1.1.1 OČIŠTĚNÍ VODOU	10
1.2 DÉŠŤ	11
1.3 KRUH	12
2. VODA JAKO INSPIRAČNÍ ZDROJ	13
2.1 ČEŠTÍ A ZAHRANIČNÍ UMĚLCI.....	13
3. INSTALACE S VODNÍ TÉMATIKOU	18
3.1 ČEŠTÍ A ZAHRANIČNÍ UMĚLCI.....	20
II. PRAKTICKÁ ČÁST	
4. “DÉŠŤ - PROSTOROVÁ INSTALACE”	30
4.1 ATRIUM	31
4.2 VLASTNOSTI POUŽITÉHO MATERIÁLU	33
4.3 TECHNIKA A POSTUP PRÁCE.....	35
III. DIDAKTICKÁ ČÁST	
5. SOUVISLÁ PEDAGOGICKÁ PRAXE V EDUKAČNÍM PROCESU	41
5.1 KRUHY NA VODĚ	42
5.2 PARTITURA DEŠŤE	44
5.3 PARTITURA DEŠŤE II.	46
5.4 SILUETY V DEŠTI.....	48
5.5 ANIMACE INSPIROVANÁ „DEŠŤEM“	50
5.6 PROMĚNY VODY	52
5.7 PŘÍBĚH DEŠŤE	54
5.8 ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ PRAXE.....	56
ZÁVĚR	58
ANOTACE	60
ANNOTATION	61
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	66
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	68

ÚVOD

Inspirace pro moji praktickou diplomovou práci se stal déšť, který pro mě symbolizuje znovuzrození. Skrývá v sobě mnoho významů a mnoho podob. Déšť, který je vytvořen touto prací je deštěm, který ukončuje mé studium zde na této univerzitě. Smývá stopy, které jsem zde zanechala, a zároveň čistí půdu pro nově příchozí. Znovuzrozením, také symbolizuje ukončení další etapy mého života. Jestliže v dávných dobách kruhy na vodní hladině symbolizovaly posmrtný život, tyto kruhy naopak znázorňují ukončení mého studentského.

Déšť s sebou přináší hlavně očištění, znovuzrození a dodání nové síly. V této práci je déšť zachycený při kresbě kruhů na vodní hladinu. Tančící kapky roztáčí své sukénky na velkém vodním zrcátku, až se samy stanou jeho součástí. V přírodě je tento moment prchavým okamžikem. Tato práce tak pozastavila čas, nechala ho zamrznout navždy do keramické hmoty a v její tichosti nás nechala meditovat. Pro instalaci této práce jsem zvolila atrium Jezuitského konviktu. Dříve tento prostor nebyl zakrytý. Dešťové kapky bubnovaly na jeho zemi a dopřávaly mu tak svlažení nejen v parních dnech. Zároveň ho také očišťovaly od prachu a nečistot a přinášely nový svěží vzduch.

Diplomová práce s názvem „Déšť - prostorová instalace“ navrácí atriu jeho dešťák. Pohled do tohoto iluzivně inscenovaného prostoru je pro mnohé uklidňující. Světlo, které prochází prosklenou střechou, osvětluje celou scénu, dodává keramickým kruhům lesk a vytváří tak pocit vodní plochy. V noci osvětlený prostor měsícem a hvězdami vyvolává dojem, jako by se člověk díval do velkého hlubokého jezera.

I. TEORETICKÁ ČÁST

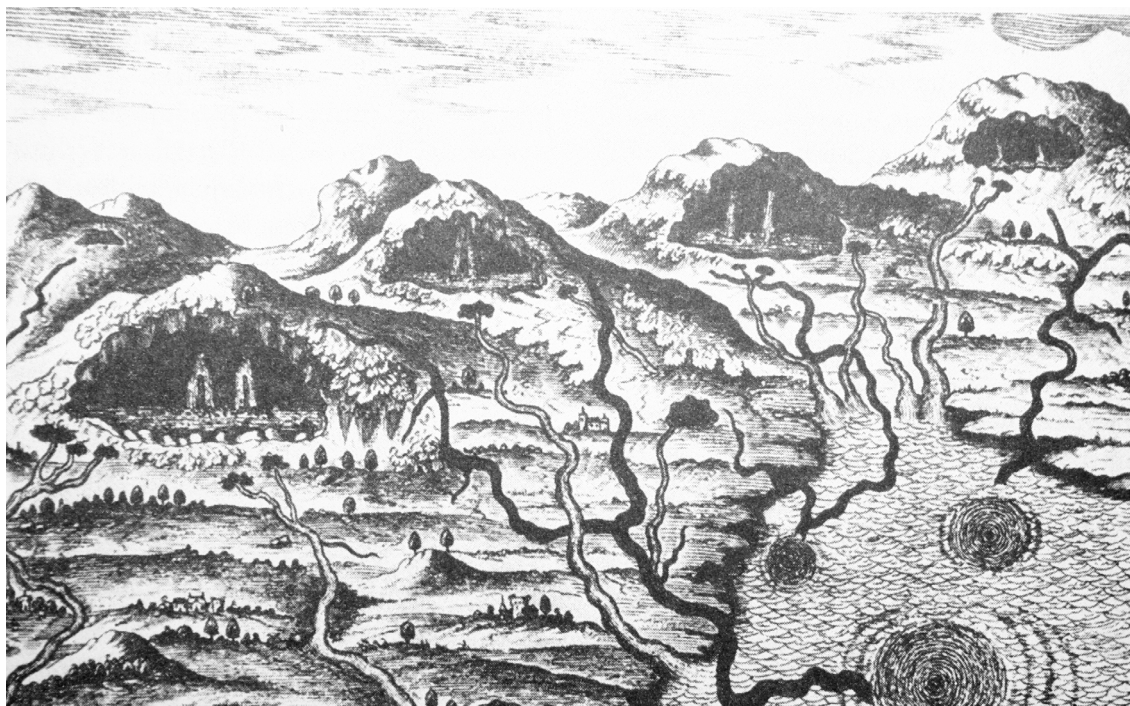
1. KRÁSA VODY

Voda se stala bezedným inspiračním zdrojem v umění všech dob. Fascinuje svoji nespoutaností, kouzlením, krásou a proměnlivostí. V každém ročním období nám voda odhaluje svoje krásy a představuje se nám v novém světle. Vždyť pohled na krásné velké sněhové vločky, které mlčky zahalují krajinu do velké bílé peřiny, je tak poetický. Když k tomu navíc sněhové vločky vykouzlí na vodních hladinách křišťálová zrcadla a navěsí rampouchové píšťaly, je svět jak v pohádce. Co pak třeba ranní krůpěje rosy, třpytící se na stéblech trávy, nemají snad kouzelnou moc? A co jarní déšť, který svou vláhou dává zazelenat rostlinám a stromům vyčistí vzduch, aby se dalo lépe dýchat. Nejen na pohled je voda krásná, zaposloucháme-li se do jejich tónu, uslyšíme v nich od krásné sonáty bubnujících kapek, šplouchání vln, bublání potůčků, až po děsivé hřmění valící se masy vody beroucí vše, co jí přijde do cesty. Voda je nespoutaný živel mnoha tváří a podob. Je nejrozšířenější a pro nás nenahraditelnou tekutinou.

1.1 VODA

Chemické složení vody se skládá z vodíku a kyslíku, je značena chemickým vzorcem H_2O . Může mít trojí podobu, a to plynnou, tekutou nebo pevnou. Nemá barvu ani vůni, chutná sladce i slaně, můžeme ji nalézt tekoucí i stojatou. Zeměkouli pokrývá ze třech čtvrtin vodní plocha, ve stejném poměru se voda nachází také uvnitř každého živočišného a rostlinného těla. Nachází se na povrchu, v atmosféře i v podzemí a dokáže měnit svůj objem. Dále můžeme vodu spatřit v biosystému. Koloběh vody, kdy se ze země dostává odpařováním do atmosféry, odkud se pak znovu snáší k zemi v podobě deště, sněhu, páře a například i ledu. Koloběh vodních potůčků si dříve vysvětlovali takto: *“... mořská voda prostupuje do hlubinných podzemních jeskyní – tato místa ukazují mořské víry. Tlak moře vede mořskou vodu podzemními žlázami do horských oblastí. Kromě toho se věřilo, že páry, které stoupají z hlubin zemského nitra,*

při svém ochlazení vytvořily v horách podzemní zásobárny vod, jež jsou zdroji horkých pramenů.“ (jezuitský učenec Athanasius Kircher (1601 – 1680)).¹

Obr. 1. A. kircher - "Koloběh vod"

Voda může mít podobu „sladké“ nebeské tekutiny, nebo chuť trpkosti z vodních hlubin. Na zemi najdeme čtyři základní živly: zemi, vzduch, oheň a vodu. Stejně jako země se vzduchem tvoří dualitu, tak oheň tvoří tento vztah s vodou. Voda je v mnoha mýtech viděna jako zdroj veškerého života, může být ale i jeho záhubou, její ambivalentní význam je proto jak oživení a plodnost, tak utonutí a záhuba. V jednotlivých etapách mnohdy po stvoření přichází potopa, která ničí vše, co se znelíbilo bohům. Voda a Slunce mají jistou spojitost se záhrobím. Slunce každý večer zapadá do vodní hladiny, aby zahřálo říši mrtvých. Podzemní voda je viděna jako počáteční chaos. Dešťová voda naopak je považována za symbol blahodárnosti. Vodní víry zase zvěstují potíže, změny a náhlé zvraty. Poklidná tekoucí řeka symbolizuje vyrovnanost a spořádaný život. Rybníky, tůně a jezera jsou považovány za obydlí přírodních duchů, vodníků, vodních démonů a víl. Naopak tekoucí, neklidná, zejména mořská voda je očištná, neboť smývá všechna zlá kouzla. Použitím pramenité vody se vyvolávali pozemští bohové a démoni, nebeské bytosti se vyvolávali pomocí dešťové. Rosa na stéblech trávy byla ve středověku brána jako opravdový dar nebes a lék na oči, vředy a vnitřnosti. V antice totiž věřili, že vzniká z měsíčních paprsků

1 BECKER Udo, *Slovník symbolů*, str. 326 - 327

a ze slz bohyně ranních červánků Éós. Křesťané v ranní rose viděli dar Boží milosti padající z nebes.

V křesťanství hraje voda velkou úlohu. Dualitu nese ve svátosti vody smíšenou s vínem. V pasivitě se přidává oheň do vína, což poukazuje na dvě přirozenosti Ježíše Krista. Představuje pro ni očistný živel, který křtěním smývá hříchy. Používá se k obřadním rituálům, koupelím, křtu, k odhánění zlých duchů, atd. Svěcená voda se používala pro odhalení čarodějnic a ty byly poté potopeny do kádě. Bez viny byla ta, která se po potopení vytáhla na laně, zatímco čarodějnice zůstaly plavat na hladině jako korek. Katolická církev pro své liturgické účely užívá více druhů svěcené vody. Svěcená, která nebyla ještě smíšena křížmem. Žehnaná voda, sloužící k pokřizování navlhčeným prstem. Pár kapek by mělo při tomto rituálu ukápnout na zem, protože podle lidové zbožnosti pomáhají nebohým duším v očištění a zmírňují tak žár, který je očišťuje.²

1.1.1 OČIŠTĚNÍ VODOU

Nejen v katolické církvi nese posvěcená voda požehnání, očištění i oplození. Křesťané křtí svěcenou vodou, která smývá hříchy dítěte, zděděné po předcích a křest, je tak „znovuzrozením z vody“. Při omývání novorozence ve starém Mexiku porodní bába odříkávala modlitby, aby voda odstranila zlo, které na dítěti lpí po rodičích. V Indonésii svěcenou vodou kropili tanečníky, kteří se dostali do transu, aby je vrátili do reality. Stejně jako v pársismu, tak i v pozdně antickém Isidině kultu, má svěcená voda symbolický očistný účinek.

Velmi rozšířené bylo uctívání vody vyvěrající ze země, působící tak jako dar od bohů, nejvíce pak u termálních a léčivých pramenů. Už v době ledové se v blízkosti těchto pramenů nacházely obydlí, jak dosvědčují jeskyně v Pyrenejích. U pramenů se našly i votivní dary a důkazy, že uctívání pokračovalo i ve starověku. Zvláště Keltové

---

2 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 388-391

uctívali posvátné prameny, které spojovali se štědrá matkou Zemí. Dnešní zvyk házet mince do studny je zřejmě dozvuk symbolické oběti vodnímu božstvu, které mělo schopnost plnit přání.³

Rituální koupele jsou provázány všemi kulturami napříč zeměkoulí a neslouží pouze k hygieně, ale i symbolické očištění. „Například „bazény“ v troskách předárijských svatyní hararské kultury, hinduistické koupele v Ganze, „očistné nádrže“ v krétském Knóssu, očistné koupele před zahájením eleusinských mystérií, konečně podobně symbolické úkony v pozdně řeckých kultech... Symbolické očistné koupele znalo i staré Mexiko, král-kněz svatého města Tollanu prováděl o půlnoci očistné koupele a Tenochtitlán měl tři nádrže pro rituální koupele. Při svátku bohyně Xoquiuetzal se musel všechen lid brzy ráno vykoupat a toho, kdo koupel opoměl, postihly za trest kožní a pohlavní choroby. V Islámu se rituální očista nemusí provádět vždy jen vodou. Tam kde se jí nedostává, může ji nahradit písek nebo hlína.“⁴

1.2 DĚŠŤ

Děšť je chápán jako symbol působení nebe na zemi. V některých kulturách je považován za výron semene nebeského boha, který jim oplodňuje matku Zemí. V Bibli se praví: „Sestoupí jak děšť na posečenou louku, jako vlaha svlažující zemi.“ (Ž 72, 6).⁵ Číňané naopak viděli v dešti sňatek nebes a země, zároveň byl také projev uvolněné nahromaděné síly. Sv. Hildegarda z Bingenu (1098 – 1179) považuje děšť za životní sílu duše, která tak dává člověku rozkvést, aby nevyschla. „Když totiž vlhkost deště je spořádaná a nepadá přílišně, dává v zemi rostlinám vzklíčiti. Jestliže však nespořádaně a příliš teče, zničí půdu, neboť zadusí klíčky. Z duše vycházejí jisté síly, jež tělo oživují...“⁶

---

3 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 388-391

4 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 390

5 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 64

6 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 64

Oblaka představují domov dešťové vody, která plují po obloze. Už i primitivní zemědělské kultury věděly o neskutečné síle deště, a tak směřovali řadu svých obřadů k přivolání vláhy na zemi. Například symbol deště ve starých kulturách byl znázorňován jako hřebínek, kdy horní linie představovaly mraky a vertikální čáry déšť. Na afrických malbách se déšť objevuje jako had sestupující z nebe.⁷

1.3 KRUH

Symbol kruhu patří k nejvýznamnějším a nejrozšířenějším symbolům vůbec. Nemá počátek ani konec, směr ani orientaci. Podobou připomíná Slunce a Měsíc. Každá kultura si jeho smysl vyložila po svém. Podle platónských a novoplatónských filozofů je považován za nejdokonalejší tvar. Symbolizuje také nebe a vše co je spirituální. Pro svou neuchopitelnost a dokonalost je v mystice symbolem Boha, jako kruhu se všudypřítomným středem, pro lidské chápání bezmeznosti, věčnosti, absolutna, atd. Božská svatozář má téže tvar kruhu a koncentrické kruhy znázorňují stvoření Zemi Bohem. V zenovém buddhismu kruh znamená osvícení, dokonalost člověka. V Číně symbolizuje Velkou jednotu, dualitu Jínu a Jangu. V Egyptě značí věčnost, zobrazenou jako provaz svázaný v kruhu. Věčnost symbolizuje i v Antice, kde místo provazu se znázorňuje had, který se kouše do vlastního ocasu. Indiánské kmeny spojovaly kruh s kosmickou podobou Velkého ducha. V magii naopak nese kruh ochrannou moc, neboť se věřilo, že svým vlivem uchrání před zlými silami.

Kruh byl také inspirací pro mnoho chrámových a kultovních staveb. Legendární Apollónův chrám u Hyperborejců, Stonehenge, královské město Platónovy Atlantidy, atd.⁸

---

7 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 64

8 BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, str. 167-168

2. VODA JAKO INPIRAČNÍ ZDROJ

Je velké množství umělců, kteří pro svoji práci našli inspiraci právě ve vodě a jejích krásných proměnách. Upozorňuji proto v úvodu, že se nejedná o výčet všech umělců, ale pouze osobní výběr. Uvedení umělci jsou zde se zaměřením na keramiku, objekt, sklo, plastiku, bez instalace, které je věnovaná samostatná kapitola. Propojit jejich tvorbu bylo velice obtížné, jsou zde proto řazeni podle cyklu deště, a to od kapky po masu vody bez rozdílu materiálu a techniky.

2.1 ČEŠTÍ A ZAHRANIČNÍ UMĚLCI

Prvního z uvedených autorů je český výtvarník **Daniel Piršč**, který v současné době patří k předním českým designérům v oblasti porcelánu. V roce 2003 opustil Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze a přesunul se do Mikulova, kde si roku 2005 otevřel Studio Pirsc Porcelain. Jeho tvorba se vyznačuje náznakem humoru a nadsázky, ať už v užitých předmětech, nebo v jeho 3D porcelánových tapetách. První 3D tapety představil na Designbloku 08 a od té doby se rozšířily o další motivy a barevnost. Uveden je zde právě pro dvě 3D tapety. První je s názvem „Déšť“ a druhá „Kapky“.⁹

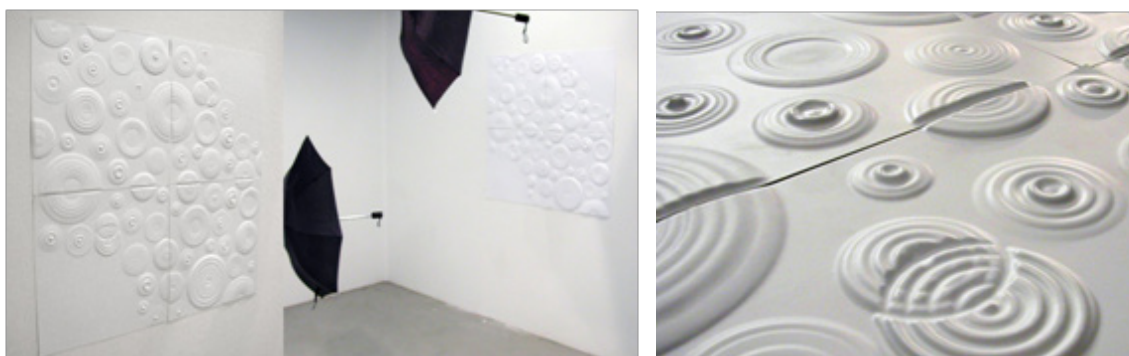
Obr. 2. D. Piršč - „Déšť“

Obr. 3. D. Piršč - „Kapky“

9 D.Pirsc-„Daniel Piršč“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://pirsc.cz/studio/daniel-pirsc-21.html>

Voda a její variabilní tvary se relativně často objevují i v designových prostředcích určených do koupelen. Ať už to jsou kachličky, nebo skla sprchových koutů. Tapeta s námětem deště byla vytvořena i v designovém a grafickém studiu **Creative Outlaw**. Na čtyři polystyrénové desky byly reliéfně vytlačeny kruhy na vodní hladině. Do určité míry paradoxní kontrast vodní hladiny, vlnící se v důsledku dopadání dešťových kapek, která se nenachází ve své vertikální poloze, je zavěšena horizontálně. Tak že, za běžných okolností by k této situaci v přírodě nemohlo dojít.¹⁰

Obr. 4.-5. **C. Outlaw** - „Rain drops” (Kapky deště)

Následující autorka je dánská umělkyně **Stine Diness**, která používá sklo jako hlavní surovinu pro svoji práci. Fascinuje jí v jejím pohybu, možnosti tohoto materiálu zachytit se a tvarově se proměnit. Její tvorba v sobě nese ženský, jemný a poetický nádech. Ve své tvorbě se inspihuje přírodou a všedními věcmi, které přetváří do skleněné krásy. V díle „Falling water“ vytvořila pohled na shluk kapek padající k zemi, které jsou nasvícené velice intimním světlem, který kapkám dodává neskutečný lesk.¹¹

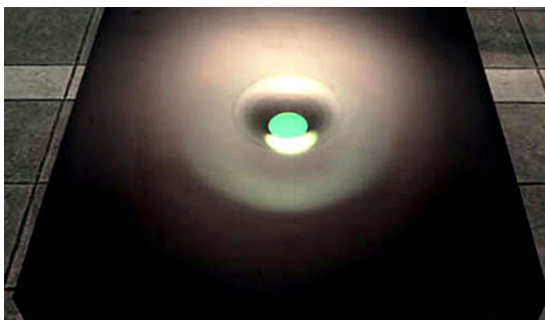

Obr. 6.-7. **S. Diness** - „Falling water” (Padající voda)

10 Creative Outlaw „Artifacts”[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.creativeoutlaw.com/artifacts.php>

11 S.Diness-„visual artist”[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.stinediness.dk/index.htm>

Český výtvarník **Václav Cigler** svůj život zasvětil sklu. Vytváří z něho zajímavé abstraktní sochy se stejnou precizností, jako jeho řemeslně dokonalé šperky. Pracuje se sklem, které kombinuje s vodou, světlem a prostorem. Ve svých dílech klade velký důraz na zrcadlení, odrazy, průhledy skrz, odlesky a na souhru s prostorem. Tvary těchto objektů jsou velice jednoduché. Zaoblené, různě vypouklé, nebo naopak ostré hranoly, které v průhledech fungují jako optické čočky. Pohled skrz tyto sochy nám nabízí zcela jiný svět.¹²

Obr. 8. V. Cigler - „Studánka”

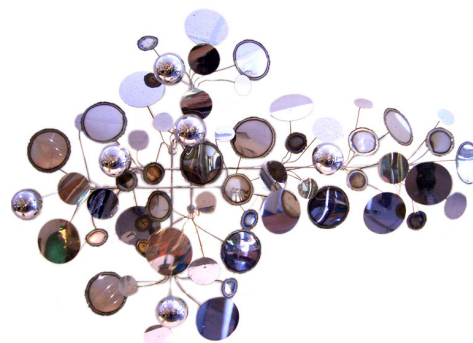

Obr. 9. V. Cigler - „Jaro”

Obr. 10. V. Cigler
„Dvě čočky”

Interiérovou sochu, s názvem „Raindrops“, vytvořila firma **Curtis Jer**, která byla založena dvěma britskými umělci Curtisem Freilerem a Jerryem Felsem. Firma se zaměřuje na vyrábění kovových interiérových plastik vysokých estetických hodnot a kvalit zpracování. Tento objekt „Raindrops“ je vytvořen z barevných kovových plíšků různých odlesků, spojeny drátky do složitého tvaru.¹³

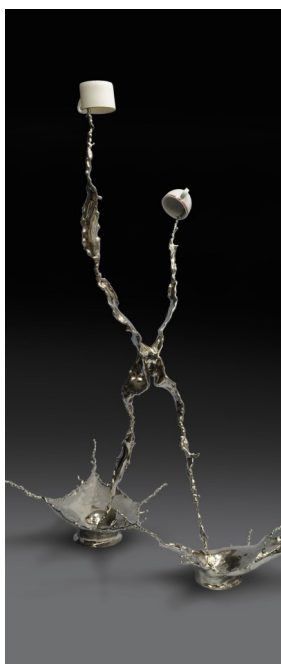
Obr. 11. C. Jer - „Raindrops”(Kapky deště)

Dalším umělcem se přesuneme do Asie, **Johnson Cheung-Shing Tsang** je hongkongským sochařem, který tvoří převážně z keramické hlíny a nerezové oceli. Jeho tvorba zachycuje realistické objekty doprovázející surrealistickou imaginaci. Skoro celou jeho práci se prolíná voda, která je stavěna do konfliktů s realistickými předměty, a celý děj tak rozhýbává, dostává vše do pohybu, konfliktu či komiksového

12 Galerie Pokorna - „V. Cigler“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.galeriepokorna.cz/cigler.htm>

13 Wikipedie-„C.Jere“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/C._Jer%C3%A9

příběhu. Voda je ve většině případů zachycena jako proud, který se litím rozstříkuje do stran a při dopadu se tříští.¹⁴

Obr. 12. J. CH.- Shing Tsang
"Yuanyang"

Obr. 13. J. CH.- Shing Tsang
"Bowls of fantasy" (Mísy fantazie)

Obr. 14. J. CH.- Shing Tsang
"Just a game" (Jenom hra)

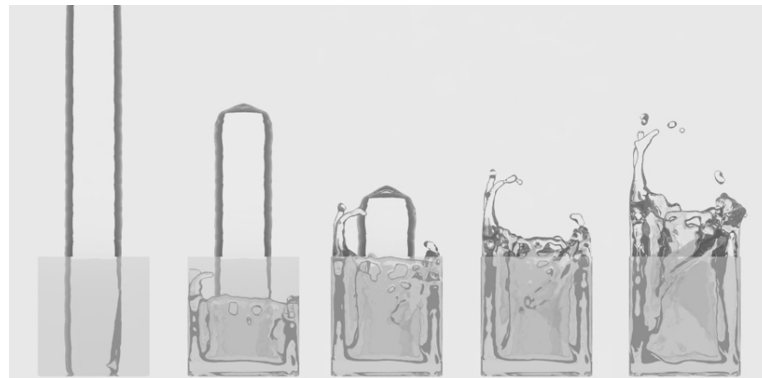

Obr. 15. J. CH.- Shing Tsang
"Splash of Wonder" (Cákanec údivu)

Dalším umělcem je **Fung Kwok Pan** ze Singapur, který ve své tvorbě propojil design s nejnovější digitální technologií, díky které vytváří vysoce originální věci. Tuto techniku použil i u své práce s názvem „fluid vasa“ která je zpodobněna jako voda vlévající do vázy, která zamrzla v jednom okamžiku. Práce vznikla nafocněním citlivou kamerou a v počítači pak vybrán nejlepší moment lití, který byl vytisknut na 3D tiskárně.¹⁵

Obr. 16.-17. F. K. Pan - "Fluid Vasa"

14 Artworks of Johnson Tsang- „Profile of Johnson Tsang“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsontsang.wordpress.com/2011/09/28/profile-of-johnson-tsang/>

15 Fung Kwok Pan - „About me“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.fungkwokpan.com/About-Me>

Následující umělkyní se přesuneme na další kontinent. Američanka **Jeffrey Mongrain** našla inspiraci v kruzích na vodní hladině, které se tvoří při dešti. Vytvořila tak objekt v rozměru 40 x 40 cm s názvem „*Hollow drops*“. Povrch rozbíhající se kapky po vodní hladině je černý,

Obr. 18. J. Mongrain - „*Hollow drops*“ (Prázdné kapky)

stejně jako noční jezero osvětlené pouze měsícem a hvězdami. Ve středu objektu je díra, která značí její nekonečnou hloubku. Celý objekt navíc nepřiléhá zcela k podlaze a vytváří se tak pod ní magický stín.¹⁶

---

16 Jeffrey Mongrain-„resume“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://jeffreymongrain.com/resume.php>

3. INSTALACE S VODNÍ TÉMATIKOU

Pojem instalace vznikl už v 50. letech a její název je převzatý od instalací muzejní. K rozvoji došlo před 2. sv. válkou a od 60. let je termínem označeno takové umění, které využívá různé sochařské materiály a jiná média k přetvoření prostoru. Instalace je tedy multimediální disciplínou výtvarného umění. Za kolébku je považována Amerika, ze které se pak tento druh umění šířil dál do Evropy.

Považuje se za zcela specifický druh umění, definovaný prostorem a umístěním, které se podílí na jeho výrazové stránce. Může se nacházet v otevřeném prostranství, v jednotlivých krajinných útvarech, ve veřejných prostorech, na, či vně architektury sakrální nebo světské. Místo se svým prostorovým rámcem je důležité z hlediska architektonických dimenzí (míra, proporce, světlo), historického a kulturního a také sociálního a psychologického kontextu. Díla, které se považují za SITE-SPECIFIC ART jsou realizované na jednom specifickém místě a nedají se přesunout a nainstalovat do jiného prostoru. Tím se stává jedinečným a neopakovatelným, narozdíl od instalace, která se v určitých případech dá přeinstalovat do jiného prostoru. Za předchůdce by se dal považovat Kurt Schwitters a jeho dílo *Merzbau* (1920). Klíčovou osobností 60. let byl Američan Robert Rauschenberg, který roku 1968–1969 formuloval rozdíl mezi „Prostorem x neprostorem“ „Site x nosite“. Vztah mezi nimi demonstroval na konkrétní materiál použitý v instalaci (fyzický, surový materiál – kámen, hlína...) a dokumentární (fotografie, mapy...).¹⁷

Instalace vznikala úzce s vývojem happeningu, land artu. Spojitost najdeme i s komplexními prostorovými díly pop artu, v minimalistickém sochařství a konceptuálním umění. Velké oblibě se dostala instalace v hnutí Arte Povera. Vznikem nových médií dalo základ pro video instalace. V současné době je instalace nejrozšířenější vizuální projev.¹⁸

17 GERŽOVÁ, Jana a kol. *Slovník světového a slovenského Výtvarného umění druhé polovice 20. století*, str. 252-255

18 Artlist „instalace“ [online]. © [b.r.] [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/index.php?id=117>

Jak o ní hovoří česká rodačka žijící v Americe, známá kritička umění, členka několika mezinárodních uměleckých organizací a kurátorka **Charlotta Kotik**. Prehistorie instalací sahá až do antických, manýristických a hlavně do barokních sakrálních i světských architektonických staveb. Když si například představíme barokní kostel, odkrývá se nám pohled na jednu velkou scénickou instalaci. Nejdůležitější rolí je zde světlo. Hrál totiž v kostelích důležitou roli, určovalo přesné nasvícení scénického obrazu interiéru a dávalo mu tak atmosféru něčeho nadpřirozeného, božského, nadpozemského. Bylo důležité propojit veškeré scénické složky.

Prvním impulsem a změnou ve vystavování uměleckých děl došlo na výstavách konstruktivismu v Rusku, kdy věci byly instalovány do prostoru a hlavně do rohu místností. Do té doby byl roh považován za prokleté místo a nikdo z umělců nechtěl mít své dílo instalované na tomto místě. Akademismus roh neuznával jako důstojný. Konstruktivističtí umělci šli proti tomuto proudu a začali prostor galerie využívat celý a propojovat celý architektonický prostor od podlahy po strop, okna, stěny... U instalace je důležité pracovat s celým prostorem, který na jednu stranu omezuje naši ideu, na druhou je její inspirací.

Samotná instalace, jak o ní řekla Kotik, je: „*hybridní médium spojující architektonický prostor, trojrozměrné objekty, čas a reakce diváka.*“ Samotná participace díla je velice fyzicky náročná. Velkou úlohu zde hraje čas pro zpracování a reagování nějakým způsobem na ní. Člověka nutí k aktivnější spolupráci s uměleckým dílem. Navíc, instalace si za inspirační zdroj bere takové témata, které jsou aktuálním děním, a poukazuje na ně. Ve většině případů naráží na problémy, které ztvární v instalaci a reakcí diváka je snaha o jejich dekódování a touha změnit to (například politika, společnost, protesty). Instalace má možnost více diktovat, co se v prostoru bude dít. Nejsme postaveni před otázku, kam se to dílo po dokončení bude instalovat. Instalace jsou velice narativní, pokud chceme vyjádřit náš názor, je právě toto médium ideální pro její představení.¹⁹

---

19 KOTIK, Charlotta. *Současný pohled na umění instalace*, Plzeň: 26. 11. 2006 - přednáška.

3.1 ČEŠTÍ A ZAHRANIČNÍ UMĚLCI

Instalací, kde je inspiračním zdrojem voda, ať už v podobě deště, kruhů na vodní hladině nebo samotné vody, či je využita jako výstavní prostor pro díla, je velké množství. V této práci jsou proto uvedeni jen někteří autoři, kteří svým dílem zaujali a převýšili ostatní.

První zmíněnou instalací, která lámala rekordy v počtu návštěvníků je „Rain room“ v Londýňské galerii Barbican. Tuto instalaci bylo možné shlédnout od října loňského roku do března 2013. Autorem je studio **rAndom**, skupina mladých umělců, kteří se podílejí společnými silami na vytváření velice kvalitních instalací za pomoci moderních technologií. Instalací „Rain room“ dostali do uzavřené místnosti déšť, u kterého se člověk zůstane suchý. Místnost, ve které velice intenzivně prší, snímá osm 3D kamer. Tyto kamery sledují pohyb člověka, který se po místnosti prochází. Čidla, na tento pohyb reagují, zapínají a vypínají vody, stimulující jednotlivé provazy deště. Člověk při tom má pocit, že jeho tělo odpuzuje voda, nebo se kapky nad ním rozestupují.²⁰

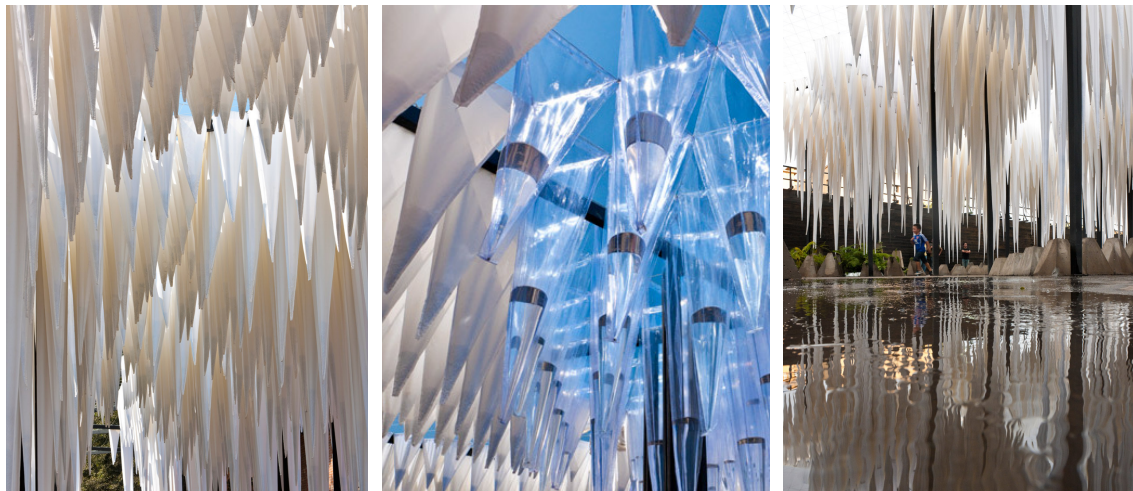
Obr. 19.-20. **rAndom** - „Rain room“ (Dešťový pokoj)

Katedrála by měla být místem, kde se setkává člověk s Bohem, místem pro modlitby, prosby a rozjímáním nad svým životem. Svěcená voda nás zde očistí od hříchů a křtí nás ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Instalace, která propojila tyto dvě myšlenky, se jmenuje „Water cathedral“, umístěna v Santiagu de Chile. Jedná se o venkovní prostorovou instalaci, kde jsou zavěšené velké bílé látkové stalagmity, propojené do různých obrazců. Pohled do tohoto magického prostoru připomíná

20 **rAndom**-,work“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://random-international.com/work/rainroom/>

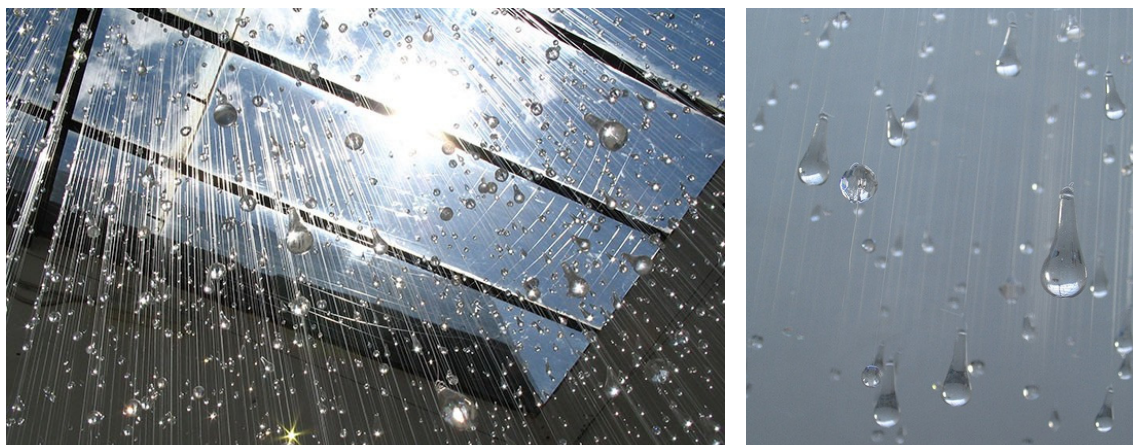

zimní království. Jednotlivé stalagmity do sebe chytají dešťovou vodu, která pak v intervalech volně kape. Lidé tak mají možnost se do chrámu schovat a zchladit se před sluncem. Tato instalace byla vytvořena skupinou architektů **Gum** pro YaP installation 2011.²¹

Obr. 21.-23. **Gum** - "Water cathedral" (Vodní katedrála)

Další instalace s názvem „Rain“ je od bělorusky **Stacee Kalmanovsky**, která emigrovala do USA, kde se usadila, vystudovala výtvarné umění a v současné době se zabývá malbou, kresbou, instalací a videem. Stejně instalace v atriu, je i tato vytvořena do prostoru s prosklenou střechou. Skleněné korálky ve tvaru kapek jsou vázány na vlasec a spouštějí se od stropu do prostoru 12 m². Pohled směrem vzhůru propojuje instalaci s venkovní oblohou a dodává tak celé instalaci neskutečný půvab. Vedle modré oblohy, mraků a slunce se třpytí skleněné korálky kapek deště.²²

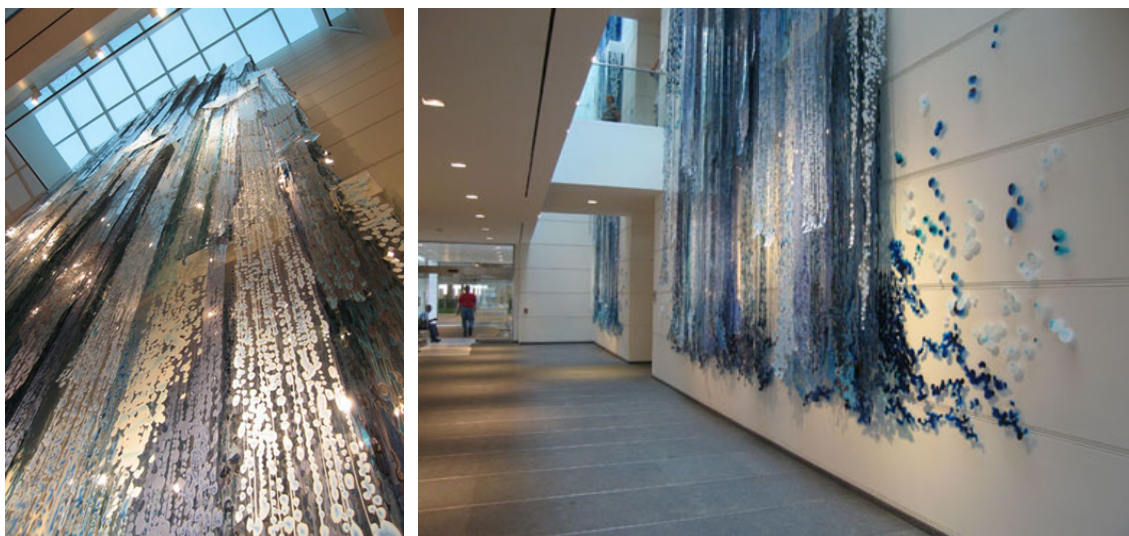

Obr. 24.-25. **S. Kalmanovsky** - "Rain" (Děšť)

21 Designboom-„architecture“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/architecture/gun-architects-water-cathedral/>

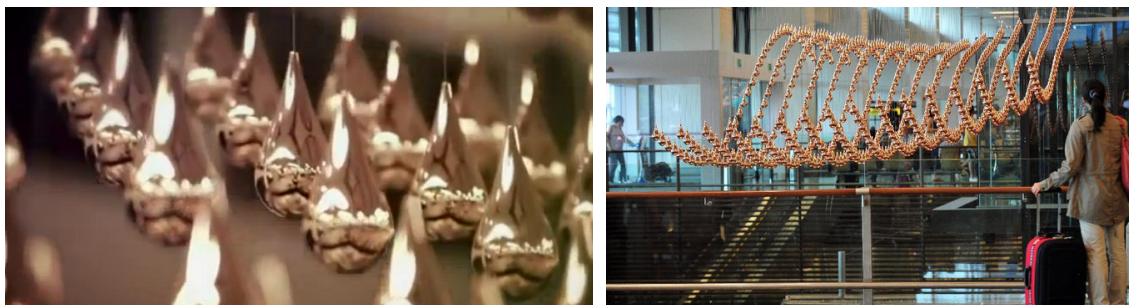
22 S. Kalmanovsky-„cv“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z:<http://www.staceekalmanovsky.net/index.php/bagsrags/-cv-2013/>

Zajímavou umělkyní, která tvoří své velké objekty a instalace pomocí vrstvení různých materiálů, je Američanka **Katy Stone**, která z nich vytváří velkolepé asambláže. Stone se inspiruje bohatostí přírodních jevů, které stylizuje do spletnosti linek, tvarů a barev. Její tvorba je tak na rozhraní malby, kresby, sochařství a do celkového díla přispěje samozřejmě i divák. Ve své tvorbě se také inspirovala vodním živlem a ztvárnila ho v několika variantách. „*Blue falls*“ je velká instalace umístěná ve wellnes centru, kterým prochází skrze jeho 4 patra. Malba vznikla na průhledných fóliích, které se vlní větrem a rozpohybovávají tak celou instalaci.²³

Obr. 26.-27. **K. Stone** - „*Blue falls*“ (Modrý vodopád)

Největší kinetickou instalaci s názvem „*Raining*“ najdeme v letištním terminále 1 Changi. Tuto obří kinetickou sochu sestavila firma **Berlin firm Art + Com**. Jedná se o 1216 bronzových kapiček zavěšených na lanku, které se pomocí počítačového programu pohybují v prostoru a vytváří tak obrazce připomínající draka, letadla, hejna ptáků, balóny, apod.²⁴

Obr. 28.-29. **Berlin firm Art+Com**. - „*Raining*“ (Prší)

23 K. Stone-„about“[online]. ©[2011] [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.katystone.net/about.html>

24 Events Insing-„Announcement“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://events.insing.com/feature/its-raining-art-changi-airport-unveils-giant-kinetic-art-sculpture/id-74533f00/>

Multimediální umělkyně **Aurora Robson**, známá především pro svoji transformační práci plastového odpadního materiálu. Z něho vytváří abstraktní instalace, objekty, sochy působící jako by byly z jiného světa. Autorka pochází z Kanady, odkud se přestěhovala do USA, kde žije a tvoří dodnes. Do této práce je zařazena kvůli své instalaci „*Be Like Water*“. Celá instalace je vytvořena z 80 000 plastových lahví, které jsou různě rozstříhány, pokrouceny, posleповány a navázány tak, že nám pohledem připomínají pohádkový dešťík. Jednotlivé kapky vypadají jako bílé květiny nejrůznějších tvarů snášející se k zemi. Instalace je umístěna pod skleněnou střechu tak, že světlo dopadající zhora jí dodává neuvěřitelnou nadpozemskou atmosféru.²⁵

Obr. 30.-31. **A. Robson**
 „*Be Like Water*“ (*Buď jako voda*)

Další Američankou je **Caroline Cox**, která žije a pracuje v New Yorku. Jejím inspiračním zdrojem je textil a vlákna, které sešívá, motá, uzluje, váže a tvoří z nich pozoruhodné věci. Mimo tyto materiály používá i spousta dalších, ze kterých skládá své sochy, instalace, „flat work“, jak nazývá své světelné práce a videa. Instalace

Obr. 32-33. **C. Cox**
 „*Scuse me While I Kiss The Sky*“ (*Omluv mě, když líbám nebe*)

„*Scuse Me While I Kiss The Sky*“ je instalace vytvořená za pomoci zrcadel, zvětšujících lup zavěšených v sítích nad zemí, pod kterými je umístěna červená barva. Ta se v instalaci objevuje pouze v zrcadlech

a vyboulených čočkách na zemi. Celou instalací prochází světlo, které dopadá z vrchu a dodává tak třpytivou harmonii různých světelných odlesků a zrcadlení.²⁶

25 A. Robson-, „CV“ [online]. © [b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://aurorarobson.com/bio_cv.html

26 C. Cox-, „bio“ [online]. © [b.r.] [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://carolinecox.com/first_page/resume.html

Velice rozporuplné emotivní instalace vytváří francouzský umělec **Baptiste Debombourk**. Ve své tvorbě se zabývá devastováním objektů a prostorů, které pak přivedou člověka k nejistotě, neboť objekty, které považoval za stabilní, nerozbitné, ochraňující ho před nepřízní počasí se před ním třísťí, vyvalují a provalují pod tlakem vody. Instalace „*Aérial*“ byla vytvořena v německém Abbey Brauweiler. Při pohledu na toto umělecké dílo máme pocit dost znepokojivého neklidu. Velkými okny, osvětlující místnost se valí ohromná masa vody, která každou chvíli zaplní celý prostor. Voda je zde vytvořena za pomoci skla, které dokonale simuluje její vlastnosti, ke zhotovení tak bylo přivezeny dvě tuny tohoto materiálu.²⁷

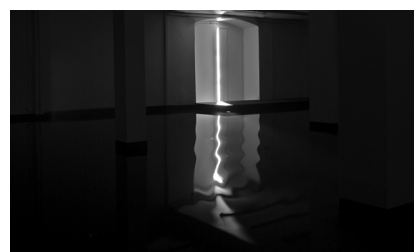

Obr. 34.-35. **B. Debombourk** - „*Aérial*“

S prostorem zaplněný vodou, pracovalo mnoho umělců. Z českých to byla například **Magdalena Jetelová**, instalací „*DKM Stiftung*“ v Duisburgu. Prostor galerie byl zaplněn vodou a osvětlen modrým světlem. Zvenčí byla budova přestavěna na nestabilní, tekoucí, rozpouštějící se architekturu, tak že celkový pohled na instalaci působil dost záhadným dojmem.²⁸ Podobně působil i zatopený „*Kunsthalle Recklinghausen*“. Tento prostor byl osvětlen neonovými žárovkami, které se navíc odrážely ve vodní hladině. Toto promyšlené nasvícení vytvořilo velice zvláštní atmosféru.²⁹

Obr. 36. **M. Jetelová** - „*DKM Stiftung*“

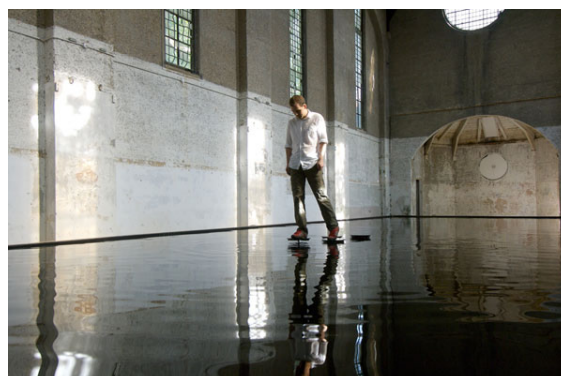
Obr. 37. **M. Jetelová**
„*Kunsthalle Recklinghausen*“

²⁷ B. Debombourk -, „Bio“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.baptistedebombourg.com/en/biography>

²⁸ Minimal exposition -, „M. Jetelová“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>

²⁹ Minimal exposition -, „M. Jetelová“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>

Zcela jiný záměr se zatopením prostoru měl britský umělec **Michael Cross**. Ten nechal zatopit opuštěný kostelík Dilston Grove v Londýně. Do něho pod vodní hladinu umístil série náslapných kamenů, které se pomalu z vody vynořovaly a ty za vámi znovu potápěly. Člověk udělal třicet kroků, kdy se dostal doprostřed kostelního jezera, zde se ocitl sám, zcela izolován a odříznut od břehu. Zpáteční cesta byla stejná. Dílo pod názvem „*Bridge*“ tak ve vás zanechalo smíšené pocity míru, izolace, relaxaci a obav z návratu.³⁰

Obr. 38. M. Cross - „*Bridge*“ (Most)

Umělci, kteří nechali zaplnit prostory vodou pod různým záměrem a ideou je mnoho. Snad za poslední zmínku stojí uvést britského sochaře **Antonya Gormleye**. Jeho tvorba se zaměřuje na figurální sochy, se kterými si hravě pohrává, ať už s jejichmi proporcemi, nebo s prostorem pro které jsou určeny. Zařazen je zde pro svoje dílo „*Sound II.*“ (1986), tato instalace byla vytvořená pro katedrální kryptu ve Winchesteru. Prostor krypty byl zatopen vodou a do jejího středu umístěna socha, upřeně dívající se na své sevřené dlaně. Mezi jeho další práce, kdy sochy staví do vodní hladiny, je instalace na pláži Crosby, blízko Liverpoolu pod názvem „*Another place*“. Několik postav se upřeně dívá do dále na mořskou hladinu. Při přílivu jsou částečně ponořeny ve vodní hladině a vypadají jako duše z jiného světa. Spojení sochy a vody se v jeho tvorbě objevuje celkem často.³¹

Obr. 39. A. Gormley
„*Sound II.*“ (Zvuk II.)

Obr. 40. A. Gormley - „*Another place*“ (Další místo)

30 M. Cross - „About“ [online]. © [b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.michaelcross.eu/about.html>
31 A. Gormley - „About“ [online]. © [b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.antonygormley.com/>

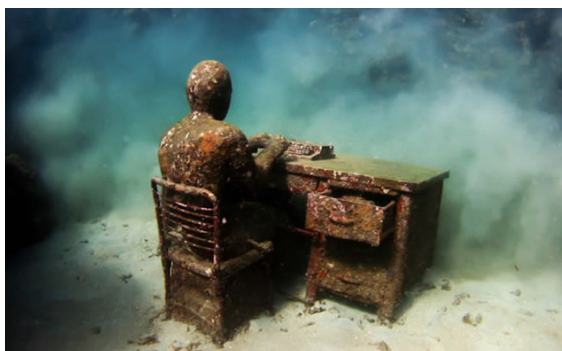
Anglický umělec **Jason deCaires Taylor** nepoužívá vodu ve svém umění jako předešlí autoři. On do vodního světa přímo instaluje své práce. Do podmořských vodních světů vytváří figurální sochy, které staví do různých situací. Nabízí tedy divákům pohled do mořské hlubiny se záblesky denního světla, prorážející mořskou hladinu. Tyto sochy se v důsledku podmořského života mění. Obrůstají korály, mořskými řasami, jsou domovem mnoha podmořských živočichů, a čas na ně zanechává své stopy. Pohled na sochy připomíná pohled do zcela jiného světa. Světa nadpřirozených bytostí, pohádek, mýtů a duší utonulých námořníků, když moře pohltilo jejich loď. Rozehrává se zde nový život, klidný, tichý, meditační, bez rušivého světa nad hladinou. Člověk se do tohoto světa může potopit, nebo jen shlédnout z lodě. Jeho sochy lze spatřit v Mexiku, Canterbury, Grenadě, Řecku, atd. Tyto podmořské instalace nevznikají náhodně. Podmořské pomníky, které vznikly na základě historických událostí, které se zapsaly do černých stránek lidských dějin. Jsou zde jako tichá vzpomínka na tragický osud lidí a připomínka ukrutných zvěrstev, které může člověk na člověku vykonat.³²

Obr. 41. **J. deCaires Taylor** "Silent-evolution-under-water" (Podvodní ticha evoluce)

Obr. 42. **J. deCaires Taylor** "Vicissitudes" (Zvraty)

Obr. 43. **J. deCaires Taylor** "The Lost Correspondent" (Ztracený korespondent)

Obr. 44. **J. deCaires Taylor** "Dream collector" (Sběratel snů)

32 J. de Caires Taylor-, "biography"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.underwatersculpture.com/pages/artist/bio.htm>

Za zmínku stojí zde uvést i sochaře, kteří vytvářejí kašny a vodní sochy. Velice zajímavým sochařem, který pracuje s vodou, je Brit **William Pye**. V dnešní době je tento „vodní sochař“ známý po celém světě a jeho sochy a kašny zdobí zajímavá místa. Sochy, které tvoří, jsou neskutečně kreativní a hravé. S vodou si pohrává a s jejím objemem vytváří tak neskutečné tvary. Ať už z ní vypracovává ohromné vodní stěny, nebo ji volně nechává stékat po vytvořených sochách. Ve skleněných objektech vznikají vodní víry a další kreativní obrazce.³³

Obr. 45. W. Pye - "Caribdis"

Obr. 46. W. Pye - "Cedra"

Obr. 47. W. Pye - "Double dome"(Dvojitý dóm)

Obr. 48. W. Pye - "Corastol"

Mnoho umělců zapojuje vodu a její variabilní proměny do svých landartových instalací. Brit **Andy Goldsworthy**, pracuje s ledem či s potůčky, kdy na vodní hladinu klade přírodniny a vytváří z nich barevné obrazce, které právě voda a počasí postupem času zničí a odplaví.³⁴

Obr. 49. A. Goldsworthy
"Izumi-Mura"

33 England & Com. -, "William Pye" [online]. © [b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: http://www.Englandgallery.com/artist_bio.php?mainId=144

34 A. Goldsworthy -, "Biography" [online]. © [b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: <http://www.uclblueash.edu/artcomm/>

Stejně tak Novozélandčan **Martin Hill**, který se ve své práci zabývá kruhem. Kruh jako symbol cyklického systému přírody, vznikají z různých materiálů na nejrůznějších místech. Jejich zkáza pak přijde stejně jako u Goldsworthyho odplavením, povětrnostním vlivem, deštěm či změnou počasí.³⁵ Zajímavým land artista je **Jim Denevan**, který narozdíl od předešlých do ledu nebo do sněhu maluje velké spletité obrazce, většinou vytvořené z kruhů a čeká, až příliv kresbu odplaví nebo až slunce roztaví zamrzlou vodní plochu.³⁶

Obr. 50. **M. Hill** - "Stone circle" (Kamený kruh)

Obr. 51. **J. Denevan** - "Jezero Bajkal"

V dnešní době jsou velice populární nová média. Videá se stále častěji dostávají

Obr. 52. **G. Friedman**
"Seas and Skies" (Moře a nebe)

do galerií, ať už v jejich tradičním promítání, tak i jako součást instalace, kdy dokreslují celou scénu, nebo jsou promítána na netradiční povrch, a dávají tak videu další rozměr. Zajímavé videoinstalace vytváří Američanka **Georgie Friedman**, která nám v nich předvádí širokou škálu přírodních jevů, atmosférické a oceánské proměny. Vytváří tak destrukce vnímání zeměpisných hranic. Do svých videoinstalací zapojuje zvuk, promyšlené světelné nasvícení, fotografie a vše propojuje tak, aby vytvořila

web/w2005_2006/maria_Goldsworthy/biography.html

35 M. Hill. -, "About" [online]. © [b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: http://www.martin-hill.com/about_us/about_martin_hill.html

36 J. Denevan -, "CV" [online]. © [b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: <http://www.jimdenevan.com/jim.htm>

zajímavé zážitky pro diváky. Videoinstalace „*Seas and Skies*“ se skládá ze sedmi obrazovek, na kterých je promítán oceán, obloha s mraky a občas přelétne hejno velkých ptáků. Tento neskutečný kontrast v centru Bostonu snoubí reálný svět s digitálním, a diváka tak staví do neočekávaných pozorovacích pozic. Toto téma několikrát ještě zpracovala. Další zajímavá videoinstalace „*Spiraling Water*“ je vytvořena ze tří kamer, snímající vodopád, který je promítán vodorovně na velkou spirálu. Divák má tak možnost vstoupit dovnitř instalace a být tak obklopen vodou padající kolem něho, podbarvenou zvukovým záznamem.³⁷

Obr. 53. G. Friedman
“*Spiraling Water*” (*Spirálová voda*)

37 G.Friedman. - „bio“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-2]. Dostupné z: http://www.georgiefriedman.com/bio_and_press.html

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. “DĚŠŤ” - PROSTOROVÁ INSTALACE

Právě pohled na déšť, dopadající na vodní hladinu, se stal mým inspiračním zdrojem. Kapky, snášející se k zemi a tančící zasnubní tanec na hladině, tak jako malé víly, roztáčející své sukýnky tak dlouho, až splynou s ostatními v jedno vodní zrcátko. Kratičký moment, kdy je vodní hladina pokryta kruhy, které se postupně rozpínají v jejím království, jsem se snažila zachytit, nechat zamrznout, zastavit v čase. Kdybychom měli možnost zpomalit proces vpíjení kapek do vodní hladiny, naskytl by se nám tak neskutečný pohled na něžný tanec jejich rituálu. Při letu kapka přistane na vodní zrcadlo, ze kterého je vytlačena na jeho povrch, a následným zpětným pohybem se pomalu rozplyne v jeho vodní království. Při tanci tak kapky vytváří kolem sebe vodní kruhy. Ty nejprve začínají úplně maličké, od jejího středu se pomalu rozbíhají po hladině, vpíjejí se do dalších vlnek, až zcela zmizí. Tento kratičký moment jsem se snažila zachytit. Tanec kapek, které se rozbíhají po vodní hladině je pozastavený v čase a navždy zamrzlý v keramické hmotě. Máme tak možnost v klidu tento bál pozorovat a v jeho tichosti meditovat.

S tímto tématem jsem pracovala již minulý rok. Do přízemí Jezuitského konviktu, byly umístěny bílé kruhy vodních kapek. Tato instalace měla navodit dojem, že došlo k havárii vodovodního potrubí a proto voda prosakuje skrz strop, barví se o omítku doběla a kape na zem.

Obr. 54. L. Fulíková - “Děšť”

Pro instalaci diplomové práce s názvem “Děšť” jsem zvolali atrium jezuitského Konviktu. Tento prostor byl nově zrekonstruován a zastřešen. Atriu tak nové zastřešení sebralo čerstvý vzduch, který volně proudil z venku, déšť a sníh, jenž pokrývaly jeho zemi. Záměrem tak bylo vrátit tomuto prostoru to, co mu bylo odebráno. Tato instalace tak iluzivně navrácí očistu, nechává atrium znovu pokrýt kapkami deště, které před lety bubnovaly na jeho zemi a dopřávaly mu tak svlažení nejen v horkých parných dnech. Pohled do atria je pro mnohé velice uklidňující. Světlo, které prochází prosklenou střechou, osvětluje celou scénu, dodává keramickým kruhům lesk a vytváří tak pocit vodní plochy. V noci osvětlený prostor měsícem a hvězdami vyvolává dojem, jako by se člověk díval do velkého hlubokého jezera.

Pro mě je tato práce symbolem znovuzrozením. Znovuzrození do další etapy mého života. Vzniklý déšť, je deštěm, který ukončuje mé studium zde na této univerzitě. Smývá stopy, které jsme zde zanechala, a zároveň čistí půdu pro další nově příchozí. Jestliže v dávných dobách kruhy na vodní hladině symbolizovaly posmrtný život, tyto kruhy znázorňují ukončení toho mého studentského.

4.1 ATRIUM

Prostor atria, které jsem využila pro svoji instalaci, jsem vybírala dlouho dopředu a není tak náhodným místem pro vystavení. Prostor byl spojen ihned s mojí hlavní ideou k vytvoření „site specific art“. Atrium se nachází v monumentálním komplexu jezuitského areálu, který je nejrozsáhlejší barokní architekturou v Olomouci. Tvoří ho budova kolejí (Správní archiv Armády České republiky), kostel Panny Marie Sněžné, školní budova (depozitář vlastivědného

Obr. 55. Atrium

muzea), Starý a nový konvikt (Umělecké centrum UP) a seminář sv. Františka Xaverského (Cyrilometodějská teologická fakulta UP). Východně je areál obehnan hradbami, židovskou bránou a hranolovou fortifikační věží, na severní straně před ní stála Nová brána, která spojovala město s Předhradím. Celý komplex se v průběhu dějin několikrát přestavoval a měnil svoji podobu a koncepci až do dnešních dnů. Od devadesátých let 20. století budovu v dezolátním stavu převzala Univerzita Palackého v Olomouci, zrekonstruovala ji a umístila do ní 5 uměnovědných kateder. Při rekonstrukci objektu byly kladeny požadavky na potřebu jednotlivých kateder. Ať už se jednalo o divadelní sál, filmový sál, posluchárny a jednotlivé potřeby ateliérů. Tato přestavba byla svěřena do rukou architektů Petra Fabiána a Jana Polácha. Rekonstrukce budovy probíhala s maximálním respektem o zachování barokní původní formy.

Během rekonstrukce bylo přestavěno i toto místo. Prostor se zastřešil rovnou skleněnou střechou, podepřenou na ocelových vaznicích. Atrium, má tvar nepravidelného pětiúhelníku o rozměru cca 108m², ze kterého se nám nabízí pohled na arkádové ochozy v prvním a druhém patře. Na protější straně se dříve nacházelo otevřené podloubí, kde byly umístěny kočáry a vedlo na nádvoří. Dnes je tento prostor uzavřen a do prostoru umístěná restaurace. Průchod na nádvoří je zde zachován přes skleněné dveře. Zbylé strany atria obklopují trakty konviktu s učebnami. Vedle zastřešení získal i novou mramorovou podlahu, která se od okolní liší svoji černo-šedivým zbarvením a ohraničuje tak prostor, který dříve byl vystaven povětrnostním vlivům. Zastřešením nabylo atrium dalšího využití, nejčastěji k různým akcím, ale zároveň ztratilo svůj původní záměr, se kterým bylo vyhotoveno.³⁸

4.2 VLASTNOSTI POUŽITÉHO MATERIÁLU

KAMENINA

Pro výrobu své diplomové práce jsem si zvolila kameninu, která má pro tuto práci nejlepší vlastnosti. Spolu s porcelánem se kamenina vyznačuje hutným střepem s nasákavostí menší než 5 %. Rozdíl mezi porcelánem a kameninou je v jeho střepu, sice oba materiály mají bělostný střep, porcelán se při slinutí stává průsvitný, kamenina zůstává neprůhledná. Vedle bílé barvy se kamenina vyskytuje v odstínech červené, hnědé až černé. Základní její surovinou jsou kameninové jíly a další složky: živec, křemen, kaolín, šamot aj.³⁹

Materiál na výrobu diplomové práce byl objednáno od firmy Pávek Keramika, spol. s r.o., který dodává materiál do školního keramického ateliéru. V nabídce ze třech možností barev, jsme vybrala odstín červenohnědý, u kterého jsme usoudila, že bude nejlepší pro moji práci. Kruhy však měly být zbarvené do odstínu černé mramorové podlahy. Černý podklad pro barvení je lepší než světlý. Bohužel až při výpalu jsem zjistila, že barevnost není taková, jak bylo uváděno. Teď s odstupem času zjišťuji, že by přeci jen bylo lepší objednat licí hmotu barvy světlé, která by mohla místy pod engobou prosvítat a více by vytvářela barevný dojem mramorové podlahy, ke které jsem se snažila celou dobu přiblížit. Bohužel jsem k tomuto zjištění dospěla až po odlití celé keramické práce.

---

39 RADA, Pravoslav, *Techniky keramiky*, str. 90

SÁDRA

Základní surovinou je polohydrát síranu vápenatého. Získává se pálením sádrovce při teplotě 160°C. Pro výrobu forem se používá sádra beta, která má nižší hustotu a dobrou absorpci, získaná pálením v rotační peci.⁴⁰

Sádra je důležitým materiálem v celém procesu, byly z ní vytvořeny sádrové formy, kterými byla diplomová práce odlévána. Je důležité zvolit správný typ sádry, jelikož je s formami při práci hodně manipulováno, tak aby nedocházelo k poničení. Stálé vlhčení licí hmotou, otáčením, vyklepáváním odlitek a dalším manipulováním musí zůstat sádra stále pevná a nesmí se začít drolit. Nepatrné úlomky sádry v keramické hmotě způsobí při výpalu rozpad objektů. Jelikož formy měly být extrémně zatíženy několikanásobným odlitím, zvolila jsem speciální dentální sádru značky Hinrichs Hinridur, která při správné tekutosti zajišťuje vysokou tvrdost a stabilitu hran. Práce s ní byla velice dobrá. Nenabírala do sebe rychle vlhkost, nedrolila se, jako běžná bílá modelářská sádra.

4.3 TECHNIKA A POSTUP PRÁCE

TOČENÍ A ODLÉVÁNÍ FOREM

Na vytočení jsem si vzala již starou a několikrát použitou hlínu. Pro snadnější a rychlejší vytáčení hlíněných kruhů, jsem si vytvořila sádrové desky, které jsem upevnila na hrnčířský kruh a postupně na nich vytočila jednotlivé kruhy. Točení na deskách mi umožnilo snadnější manipulaci, neboť jsem nemusela čekat, než jednotlivé kapky na kruhu zavadnou a mohla jsem tak hned na další desce točit novou. Po zavadnutí hlíny byly kapky sejmuty a následně z nich vytvořeny vylévárenské formy. Vytočený model byl přesunut na rovnou desku, kde byl ohraničen dokola linoleem a spáry utěsněny hlínou tak, aby sádra při zalití nevytekla. Po zatvrdnutí byla hlína odstraněna, forma pečlivě vymyta a dána k vyschnutí.

Obr. 56. Hrnčířský kruh se sádrovou deskou

Obr. 57. Vytočené kapky

Obr. 58. Vytváření sádrových forem

Obr. 59. Sádrové formy

ODLÉVÁNÍ

Vylévárenské formy z jednoho dílu jsou nejjednodušší formou odlévání. Do očištěných forem se až po okraj nalije předem dobře rozmíchaná licí břečka, která se přichytne k jejím stěnám. Forma si z ní odebírá vlhkost a tak vytváří stěnu střepe. Tento způsob umožňuje mít stejnou tloušťku po celém výrobku. Ta závisí pouze na délce času nalité břečky uvnitř formy. Okraje odlitků se seřízly a zarovnal ostrým předmětem, aby se vytvořila hrana reliéfu.

Formy jsem hned neotáčela a licí hmota byla nechána k zavadnutí. Pro rovnoměrné prosychání licí hmoty jsem okraje reliéfu přikrývala mokkými kusy látky, neboť ty prosychaly nejrychleji, a docházelo v licí hmotě k velkému pnutí

při jejím smršťování a následnému praskání odlitku. Při tom, jak se z břečky odpařuje voda, se odlitek zmenšuje a dochází k samovolnému odlepování od stěny formy. Po otočení by tak odlitek měl samovolně vypadnout z formy.

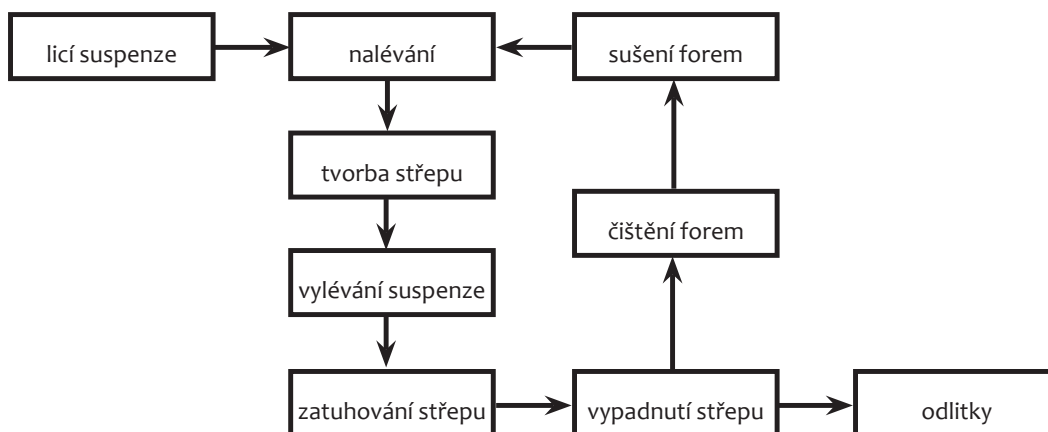
Obr. 60. Licí břečka ve formě

Obr. 61. Odlitek ve formě

Obr. 62. Odlitek ve formě

Tím, jak jsou jednotlivé formy zvlněny a některé mají uprostřed kapku, která zabraňovala samovolnému vypadnutí odlitků, bylo dostávání střepu poněkud náročnější. K samovolnému vypadnutí zde nedocházelo, a tak jsem odlitkům z forem musela pomoci nožem, který pomalu stahoval po jednotlivých kruzích keramický střep až do jeho vypadnutí. Stopy od něho byly pak záhy retušovány.

SUŠENÍ A DROBNÁ RETUŠ

Z keramických odlitků je důležité před pálením odstranit vodu. Kamenina obsahuje 3 typy vody: mechanicky vázanou, fyzikálně vázanou a chemicky vázanou.

Obr. 63. Vypadlé odlitky

*“a) **Mechanicky vázaná** (volná) vyplňuje dutiny a prostory mezi jednotlivými částicemi hmoty. Zachovává si vlastnosti kapalné vody a při jejím odpařování se hmota nejvíce smršťuje.*

*b) **Fyzikální chemicky vázaná** voda tvoří na povrchu vodních částic vodní film a svými vlastnostmi se liší do vody volné.*

*c) **Chemicky vázaná** (Krystalická) je vázaná v krystalické struktuře hmoty a sušením se neodstraní. Uniká až při pálení při teplotě 500°C.”⁴¹*

Jednotlivé odlitky byly proto naskládány na dřevěné desky pokryté papírem pro rovnoměrnější odvádění vlhkosti ze střepu. Desky pak byly zabaleny do igelitů, které zabraňovaly rychlému vysychání a keramické střepy mohly postupně prosychávat.

Obr. 64. Sušení

Vyschlý střep jsem poznala podle barvy licí hmoty, která v jejím tekutém stavu má barvu tmavě hnědočervenou, po vyschnutí pak světle hnědou. Takto suchý střep je velice křehký a manipulace s ním musí být velice opatrná. Při nešetrném zacházení se rozpadá v ruce. Naštěstí jsem neměla velké retušování odlitků, takže manipulace s nimi byla minimální. Před samotným pálením byly pouze okraje zahlazeny mokrou houbičkou a přestříkány engobou.

NÁSTŘIK ENGOBY

Reliéfy kruhů kapek vodní hladiny jsem chtěla barevností přizpůsobit mramorovým dlaždicím. Nejlepší zkouška dopadla s engobou (nástřepí). Engoba je zemina přírodně nebo uměle zbarvená, která potáhne střep odlišného složení, nebo jiné barvy. Na střep musí být použita taková, která má stejné vlastnosti smršťování, jako její podkladový materiál, aby nedocházelo k popraskání a aby se při smršťování dobře snášela se střepem. Základní surovinou engob je směs bílých plastických i neplastických jílu, kaolinu, plavené křídly atd., které jsou přibarvovány oxidy nebo barvítky. Množství těchto přidaných látek řídí vzhled engoby.⁴²

Obr. 65. Nástrík engoby

Na zavadlé keramické střepy jsem pomocí stříkací pistole nanášela engobu. Tímto způsobem jsme dosáhla, že povrch byl pokryt všude rovnoměrně a nebyly vidět tahy štětce. Před stříkáním se engoba musí nejprve důkladně procedit přes síto, aby neucpala její trysku. Nanášení bylo provedeno ve stříkací kabině s extraktorem, kam se umístil výrobek a cca ve vzdálenosti 30 cm byl na něm vytvářen postřík.⁴³

Obr. 66. Odlitky po nástřiku

42 RÁDA, Pravoslav, *Techniky keramiky*, str. 90

43 CHAVARRIA, Joaquim, *Velká kniha keramiky*, str. 88

PÁLENÍ

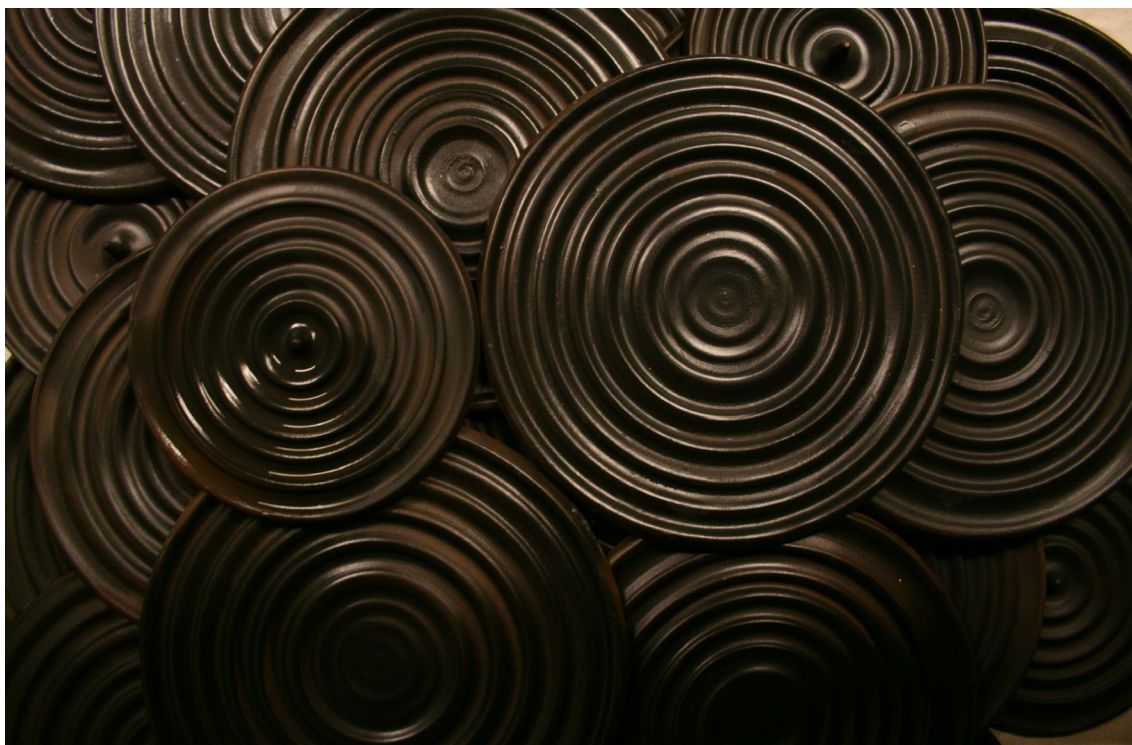
Završení celého procesu práce s keramikou je pálení. Jelikož reliéfy nebyly glazovány, ale pouze stříkány engobou, bylo možné vynechat proces přežahu a přejít rovnou na ostrý výpal. Tento proces probíhal v elektrické peci oxidačním pálením na 1150°C. Pálení bylo o něco pozvolnější, aby se z odlitků stihla ještě odpařit zbylá voda. Zkoušky o snížení výpalu na 1080°C byly nezdařené, neboť engoba nestihla slinout se střepem a barevně zůstala stále šedivá. Výpal až na drobné praskliny dopadl v pořádku a na instalaci bylo tak možné použít cca 150 ks.

Obr. 67. Pec před výpalem

Obr. 68. Pec po výpalu

Obr. 69. Hotové reliéfy

INSCENOVANÁ FOTOGRAFIE

Prostorová instalace s názvem “Děšť” kvůli vytíženosti atria a velké náročnosti jejího zhotovení, nemohla být vytvořena tak, jak jsem původně zamýšlela. Proto jsem přistoupila k alternativě. Pokrýt celý prostor

Obr. 70. Instalace

keramickými reliéfy, nebylo možné zrealizovat z finančních a časových důvodů a náročnosti výroby. Proto byl počet keramických reliéfů snižen na jednu třetinu, ze které byla vytvořena inscenovaná fotografie.

Po ploše atria byly tyto keramické reliéfy postupně posouvány a dokumentovány. Na závěr se v počítačovém programu proluly a vytvořily tak moji původní vizi. První fotoaparát byl umístěn v prvním patře arkád, aby vytvořil záznam z vrchu, druhý pak zachycoval pohled diváka, který by stál v atriu. Vedle těchto dvou velkoformátových fotografií vzniklo i několik dalších z průběhu instalace. Tyto fotografie jsou uvedeny v textové části diplomové práce a dokumentují celou akci. Fotografie spolu s částí keramických reliéfů byly instalovány v atriu, posléze i na chodbě Konviktu.

Obr. 71. Instalace

III. DIDAKTICKÁ ČÁST

5. SOUVISLÁ PEDAGOGICKÁ PRAXE V EDUKAČNÍM PROCESU

V průběhu dvou praxí, které jsem absolvovala v rámci navazujícího magisterského studia, jsem se snažila tematicky zaměřit na svoji diplomovou práci, která má název Děšť. Proto se celou mojí prací prolínala voda, její variace, proměny, síla, ... atd.

První pedagogickou praxí jsem vykonala na ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci, kde jsem pracovala s různými skupinami žáků ve věku od 5—20 a dospělými. I když jsem měla zcela volnou ruku v zadání úkolů, byla jsem omezená časovým rozpětím, kdy jsem se s danými skupinami setkala pouze jednou a nemohla jsem s nimi pracovat na ucelené řadě. Vybavenost školy byla ale na vysoké úrovni a nebyl problém vytvářet i technicky náročnější práce.

Druhá praxe proběhla na SŠUP v Ústí nad Orlicí, kde jsem měla možnost pracovat po dobu jednoho měsíce se skupinou žáků 2. ročníku Propagačních grafiků. Vzhledem k tomu, že tuto školu jsem taky navštěvovala a tento obor vystudovala, bylo pro mě vše jednodušší, práce jak s kolektivem studentů, tak se zadáváním úkolů. Tato praxe pro mě byla větším přínosem. Se skupinou, se kterou jsem pracovala, jsem se více sblížila a práci s nimi jsem mohla uspořádat do tematické řady. Pro srovnání v přílohách přikládám vydařené ukázky ze společných úkolů, prováděných na obou praxích.

5.1 KRUHY NA VODĚ

VĚK: 6—7 let

DÉLKA PRÁCE: 135 min

OBSAH: Kresebné ztvárnění vodní hladiny a modelování vodních kruhů.

KOMPETENCE: Žáci dokáží říci, jaké skupenství má voda, jak vzniká déšť, co způsobuje kruhy na vodní hladině.

CÍL: Osvojit si techniku suchých pastelů, modelování z hlíny, vlastní fantazii a tvořivost, dokázaní mluvit o své práci.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: přírodopis

POUŽITÝ MATERIÁL: barevné papíry, suché pastely, keramická hlína, keramické nářadí

ORGANIZACE: individuální

PRŮBĚH HODINY: Nejprve jsme se skupinou dětí vedli rozpravu o dešti: *Zda někdy slyšely déšť pod stanem, deštníkem, za oknem, zda ho pozorovaly, apod. Jak vznikají kapky deště? Jaké skupenství může mít voda? Jak se mění povrch, když na něj prší (bláto, kachličky, dlaždičky, prádlo, na nás,... atd.)? Co vyvolá kruhy na vodě (ryba, kapky, házení žabek, listí,... atd.)? Co bychom si přáli, aby z nebe pršelo?* Následně byly promítnuty fotografie deště, jednotlivé detaily kapek, kruhů na hladině, krajina v dešti aj. Poté si každý žák mohl vybrat z barevné variace papírů a vytvořit na něm suchými pastely kruhy, které vznikají v jejich dešti na vodní hladině.

Následovala reflexe 1.: *Co kdo nakreslil? Kdo měl stejný nápad? Jestli někdo nakreslil i nějaké vodní zvíře?*

Obr. 72.-74. Práce žáků - "Kruhy na vodě"

Po přestávce se přešlo k vlastnímu modelování kruhů na základě svých skic. Žáci tak měli možnost seznámit se s keramickou hlínou a svoji představu ztvárnit prostorově.

Reflexe 2.: Co kdo vymodeloval za příčinu tvorby kruhů na hladině? (zvíře, listí, kapka,...)

Co se komu povedlo?

Obr. 75.-78. Práce žáků - "Kruhy na vodě"

Na závěr hodiny proběhla prožitková hra „Děšť“, kdy se žáci postavili do kruhu a po jednom se střídali uprostřed. Celá skupina jemně prsty bubnovala na hlavu vždy tomu prostřednímu, který měl zavřené oči. Pocity vyvolané při této hře bývají podobné stání na dešti.

Obr. 79. Reflexe s žáky

HODNOCENÍ: Výsledná práce se žákům velice povedla. V závěrečné reflexi, kdy jednotlivé kapky byly seskupeny, vytvořily dojem, že opravdu na zem prší. Žáci z toho měli radost a po závěrečné prožitkové hře odcházeli domů plni dojmů.

5.2 PARTITURA DEŠTĚ

VĚK: 13—16 let

DÉLKA PRÁCE: 135 min

OBSAH: Kresebné ztvárnění záznamu deště, vyzkoušení techniky drippingu

KOMPETENCE: Žáci jsou schopni vysvětlit co je partitura a dripping, představit hlavní umělce, dokázat vytvořit vlastní partitu.

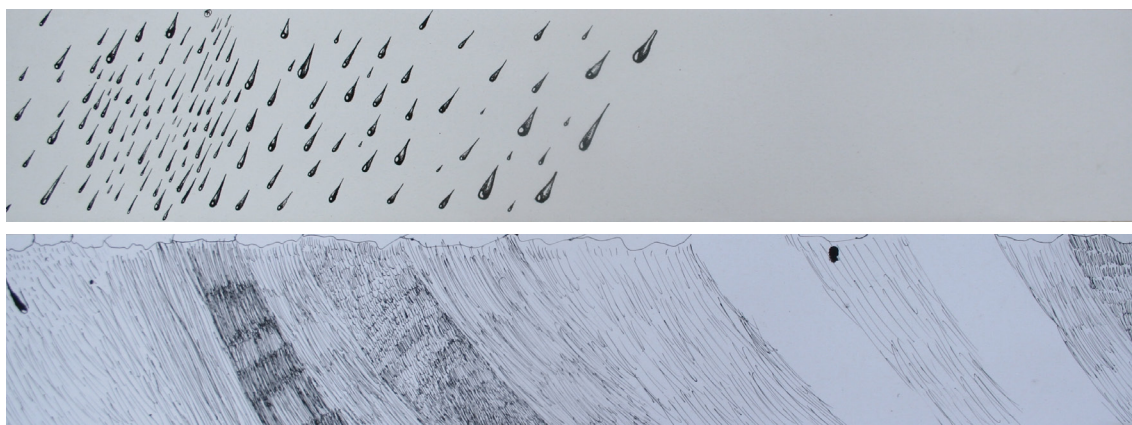
CÍL: Zdokonalit se v perokresbě. Vyzkoušet si jiný přístup k práci s barvami na nové technice drippingu. Prohloubení vlastní fantazie a práce ve skupině. Získání informací o partituře, drippingu, umělci J. Pollocka a M. Grigara.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: dějiny výtvarné kultury, přírodopis, hudební výchova

POUŽITÝ MATERIÁL: pruh čtvrtky, tuš, pérka, štětce, temperové barvy, role papíru

ORGANIZACE: individuální, skupinová

PRŮBĚH HODINY: Žákům byl na úvod puštěn 5minutový záznam deště, při kterém leželi na lavici se zavřenýma očima, aby prožitek z poslechu byl více intenzivní a mohli si tak lépe představit, že prší. Následovala krátká rozprava nad tím: *Co je partitura? Může mít dešť partituru? Na co všechno se může vytvořit partitura? Znáš někoho z umělců, kdo tvořil partitury?* A představení umělce Milana Grigara a jeho práce. K tvorbě vlastní partitury byl použit pruh papíru a tuše s pérky, na který se lépe znázornil průběh deště. Jeho pomalý či rychlý začátek, vrchol jeho největší síly, variabilní proměnlivost a jeho konec.

Obr. 80-81. Práce žáků - "Partitura deště"

Následovala skupinová práce na formát 3 x 1,5 m, kdy žáci cákali barvu na papír a vytvářeli tak kapání barevného deště. Do práce tak zapojili i svůj pohyb. Na takto připravený velký arch papíru vytvořili společně velkou partituru. Způsob, jak bude vznikat, byl ponechán zcela na žácích, kteří si vymysleli způsob střídání se po minutě kolem archu tak, aby dílo propojili a působili celistvě.

Obr. 82-83. Práce žáků - "Skupinová partitura"

Před reflexí byl krátký úvod do techniky drippingu, jeho vznik, ideje a největší představitel J. Pollocka. Reflexe: Rozprava nad vzniklou prací. Jak se dokázali vžít do představy, že prší. Jak se jim pracovalo, co komu vadilo či naopak, co jim bylo příjemné. Zda se cítili lépe, když pracovali sami, či ve skupině. Co si zapamatovali o partituře, Gragarovi, Pollockovi, drippingu...

HODNOCENÍ: Některé partitury dopadly velice zdařile a na žácích byla vidět při práci jejich soustředěnost. Skupinová práce dopadla nad mé očekávání. Překvapilo mě, jak se žáci mezi sebou dokázali domluvit. Vytvořili velice zdařilou práci, která vyvolávala pocit lehkého jarního deštíku.

Obr. 84. Práce žáků - "Skupinová partitura"

5.3 PARTITURA DEŠTĚ II.

VĚK: 16—17 let

DÉLKA PRÁCE: 180 min

OBSAH: Uvolnění ruky na volné kresbě, perokresba.

KOMPETENCE: Žáci jsou schopni vysvětlit co je partitura, vyjmenovat umělce s ní spjaté, dokázat vytvořit vlastní partitu.

CÍL: Vyzkoušet si dvě zcela protikladné polohy. Za prvé je nechat vtáhnout do záznamu zvuků a volně tak tvořit na papír své pocity a při tom uvolnit zcela ruku. Za druhé vytvořit kresbu pomocí tuží.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: dějiny výtvarné kultury, hudební výchova

POUŽITÝ MATERIÁL: pruh čtvrtky, tuš, pérka, štětce

ORGANIZACE: individuální

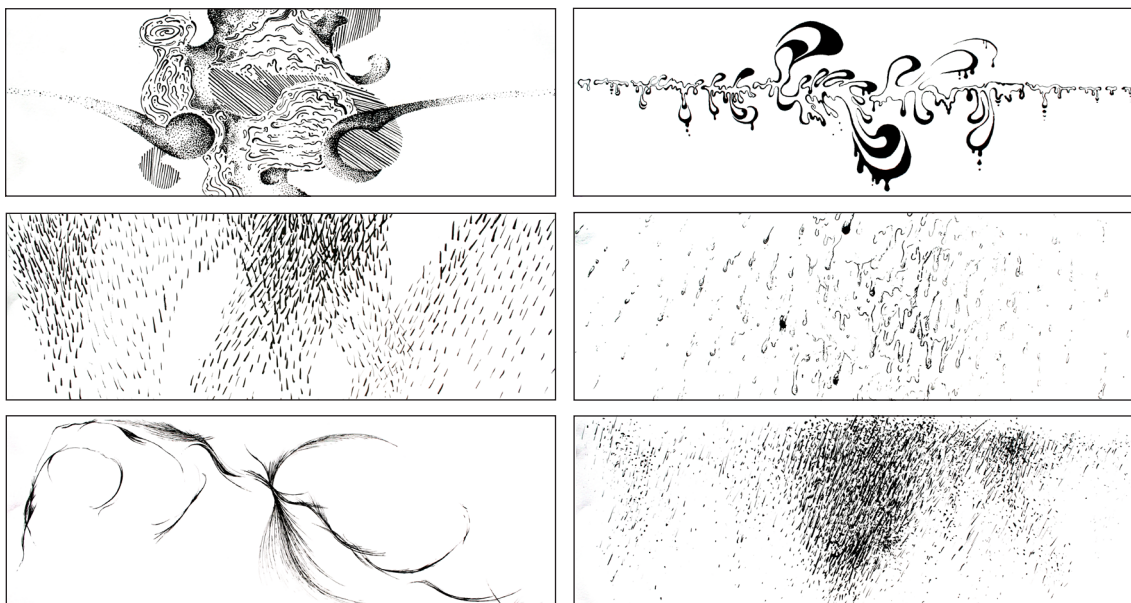
PRŮBĚH HODINY: Nejprve byl studentům puštěn záznam deště, který se zavřenýma očima poslouchali, až se zcela uklidnili, uvolnili a relaxovali. Každý podle sebe si pak vzal do ruky tužku a na připravený papír si zcela volně kreslili. Zaznamenávali, co slyší, co v nich dešť vyvolává, pocity, které při něm mají. Celkový poslech trval 10 minut.

Obr. 85-87. Práce žáků - "Uvolňující kresba"

Reflexe: Každý ze studentů měl prostor vyjádřit se k tomuto cvičení, během kterého vznikla i krátká rozprava nad vzniklými kresbami.

Další úkol byl na procvičení perokresby. Inspiračním zdrojem pro tuto práci byla volná kresba ze záznamu zvuku. Úkolem bylo vytvořit partituru deště, záznam určitého úseku, kdy prší a toto je grafickým způsobem znázorněno do dešťových not. Tento úkol byl zcela opačný než předchozí, i když z něho vycházel. V prvním úkolu šlo o uvolnění, v tomto ovšem o maximální soustředění a pečlivost, která technika perokresby vyžaduje.

Obr. 88-93. Práce žáků - "Partitura deště"

Na konci hodiny byla znovu reflexe: Postupně všichni studenti měli možnost se vyjádřit k průběhu hodiny. Jaké cvičení jim sedlo více, ve kterém se cítili lépe, co se jim líbilo či naopak nelíbilo, atd.

HODNOCENÍ: Při srovnání prací žáků ze ZUŠ s pracemi studentů ze SŠUP je výsledek velice rozdílný. Pokud pomínu věkovou rozdílnost, studenti ze SŠUP jsou grafici, a proto k tomuto úkolu všichni přistupovali zcela odlišně, než žáci ze ZUŠ. Jejich přístup byl velice grafický, promyšlený, bez spontaneity a uvolnění. Dlouho jim trvalo, než vůbec dokázali nějak ztvárnit déšť. Proto tyto práce působí spíše strnule, graficky tvrdě, i když se mezi nimi našlo pár prací velice zdařilých, z ostatních pocit deště nabyly vůbec patrný. Zde byl ale kladen i důraz na zvládnutí perokresby, která je u většiny na vysoké úrovni.

5.4 SILUETY V DEŠTI

VĚK: 9 — 13 let

DÉLKA PRÁCE: 135 min

OBSAH: Hra se světly, siluetami, stínové divadlo. Vyzkoušení si nové techniky drippingu a kresba tuší.

KOMPETENCE: Žáci budou schopni vysvětlit, co je siluety, stínové divadlo a vyzkouší si techniku drippingu a kresbu tuší.

CÍL: Zvládnutí kresby pomocí tuše, barvami, vyzkoušení si nové techniky drippingu, vysvětlení pojmu „silueta“. Prohloubení fantazie a práce ve skupině.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: fyzika, přírodopis

POUŽITÝ MATERIÁL A POMŮCKY: balicí papír, čtvrtky A3, tempery, vodové barvy, štětce, tuš, lampa

ORGANIZACE: skupinová, individuální

PRŮBĚH HODINY: Rozhovor s dětmi o dešti: *Zda někdy slyšely déšť pod stanem, deštníkem, za oknem, zda ho pozorovaly, atd. Jak vznikají kapky deště? Jaké skupenství může mít voda? Jak se mění povrch, když prší (bláto, kachličky, dlaždičky, prádlo, na nás, atd.)? Co vyvolá kruhy na vodě (ryba, kapky, házení žabek, listí, aj.)? Co bychom si přáli, aby z nebe pršelo?* Hravou formou si žáci zkusili navodit pocit deště tím, že klapali prsty o lavici (mžení, deštík, liják). Při této atmosféře se žáci střídali u napnutého papíru, který byl prosvícený lampou tak, aby vytvářel z druhé strany stínové divadlo. Každý tak měl možnost vytvořit si siluetu z vlastního těla, kterou jeho spolužák překreslil, z druhé strany na napnutý papír barvou, kterou si každý zvolil. Tak se postupně vrstvil siluety všech žáků.

Obr. 94.-96. Kresba siluet

Po krátké přestávce si vzali čtvrtky A3, na které pomocí vodových barev stříkali kapky deště a nechávali je rozpíjet. Na takto připravený papír, kreslili tuší siluety lidí, zvířat, stromů, apod., které venku zastihl déšť – inspirací jim byla skupinová práce, která vznikla na začátku hodiny.

Obr. 97.-98. Žáci při práci

Reflexe: sesednutí nad výkresy a popovídání si, co komu se povedlo, co kdo ztvárnil, co nakreslil,...

Obr. 99-104. Práce žáků - "Siluety v dešti"

HODNOCENÍ: Zprvu byli žáci ostýchaví a na stínové divadlo se museli vyvolávat. Po „otrkání“, se předbíhali, kdo bude pózovat a kdo kreslit, a atmosféra se uvolnila. Byla to pro ně nová hra a zkušenost. Ve spleťtých čarách se pak hledali a hádali, kdo je kde vyobrazen. Do techniky dripingu se položili natolik, že byli ušpiněni od hlavy až k patě. Kresby tuší dopadly nad mé očekávání. Velice vydařené.

5.5 ANIMACE INSPIROVANÁ „DEŠTĚM“

VĚK: 15 — 18 let

DÉLKA PRÁCE: 2 x 135 min

OBSAH: Vytvoření animace, kde hlavní problém bude začínající dešť.

KOMPETENCE: Žáci budou schopni zvládnout vytvořit krátkou animaci za pomoci fotek a zpracovat ho do konečné podoby v programu Windows Movie Maker 2.6.

CÍL: Seznámení a vyzkoušení si tvorby animace. Týmová práce a důležitost každého člena v něm (rozvržení, shoda, domluva, aj.). Seznámení s programem Windows Movie Maker a jeho základními funkcemi. Práce s fotoaparátem a počítačem.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: počítačové programy, fotografie, dějiny výtvarné kultury, přírodopis

POUŽITÝ MATERIÁL: replika obrazu, fólie, fix, čtvrtky, fotoaparát, stativ, PC

ORGANIZACE: skupinová

PRŮBĚH HODINY: Na začátku hodiny byl žákům puštěn 5 minutový záznam deště, který měl navodit atmosféru a inspirovat je. K větší představivosti leželi žáci na lavici se zavřenýma očima, aby se dokázali lépe vžít do celé atmosféry. Pak bylo žákům vysvětleno zadání jejich práce: Animace inspirovaná deštěm, jako hlavní příčina začínajícího problému celého příběhu. Žáci byli tázáni, zda vědí: Co je animace? Zda někdo už animaci vytvářel? Následné vysvětlení postupu práce, práce s fotoaparátem, práce v programu Windows Movie Maker 2.6.

Třídu jsem rozdělila na 2 skupiny. Každá skupina vytvořila pracovní tým, který si měl mezi sebou rozdělit práci tak, aby se všichni mohli zapojit do vytváření animace. Projekt zahrnoval práci s titulky, příběhem, postavičkami, objekty, deštěm, kulisami, fotoaparátem, stínidly,... Vše záviselo na týmové práci, každý se musel zapojit, jinak by se práce nestihla.

Obr. 105. Žáci při práci

Postup: Nejprve si žáci vybrali reprodukci obrazu, který posloužil jako pozadí pro příběh. Na průhledné folie si pomocí fixu nakreslili animaci. Dlouhý pruh fólie posloužil jako déšť, kde byl zaznamenán v různé intenzitě jeho průběh, který se pomalu posouval po obrazové reprodukci směrem dolů a vytvářel tak pocit, že prší. Další animace byla na jednotlivých týmech a jejich fantazii, co kdo v příbězích ztvárnil. Práci si mezi sebou rozdělili tak, aby jeden fotil, další stínil, a zbytek rozpohyboval animaci. Další hodina byla věnována práci v PC, přebrané fotky byly nahrané do programu Movie Maker, kde nejprve byly žákům vysvětleny jednotlivé funkce a základní postup. Pak ve skupinách pracovali na titulcích, hudbě, rychlosti střídání snímků a nakonec celou animaci přivedli do finální podoby. Na konci hodiny bylo promítání obou filmů a skupinová reflexe.

Obr. 106. Práce žáků - "A přišlo"

Obr. 107. Práce žáků - "Povodeň"

HODNOCENÍ: Zapálenost obou týmu byla velice překvapující. Všichni se velmi položili do práce a bylo vidět, jak se z každého týmu vyzdvihl dominantní člen, který pak udával tempo a rozdával úkoly ostatním. Jelikož se jednalo o práci se staršími žáky a mnohé z nich už zkušenosti s animací měli, práce s nimi byla jednodušší. Výsledné práce obou skupin byly opravdu zdařilé a sami žáci z toho měli ohromnou radost. Se svými pracemi se pochlubili i na sociální síti Facebook, z čehož soudím, že je práce bavila a možná i do budoucna inspirovala k podobné tvorbě. Společné promítání obou filmů bylo příjemným vyvrcholením společného úsilí.

5.6 PROMĚNY VODY

VĚK: 16 — 17 let

DÉLKA PRÁCE: 2 x 180 min

OBSAH: Zkoumat vodu jako nespoutaný živel v jejích proměnách a tvarech. Vytvořit malbu pomocí jednoduché harmonické škály.

KOMPETENCE: Žáci jsou schopni vysvětlit co je jednoduchá harmonická škála, nakreslit ji a umět ji používat a pracovat s ní. Dále by měli mít určité podvědomí a znalosti o umělci Paulo Cezannu.

CÍL: Naučit se inspirovat vším co je kolem nás, pohrát si se zadaným tématem a najít si vlastní polohu. Naučit se míchání barev pomocí jednoduché harmonické škály, pochopit tak kontrasty mezi barvami a využít toho. Kladení důrazu na kompozici, na zvládnutí malby a pochopení vztahu barev mezi sebou.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: dějiny výtvarné kultury, typografie RGB a CMYK

POUŽITÝ MATERIÁL: temperové barvy, čtvrtky A2

ORGANIZACE: individuální

PRŮBĚH HODINY: Studenti byli inspirováni z minulé hodiny, na kterou jsme navázali. Téma bylo: Proměny vody, voda a její pohyb, tvar, živost, nespoutanost. Pro inspiraci byly ukázány některé fotografie, na kterých byla zachycená voda v její čarovné kráse a tajemnosti. Pohled na vodní plochu pokrytou vznikajícími kruhy na vodě, dopadající kapka, šplouchnutí, bublinky pod hladinou, vlny, rosa, stékající orosená krůpěje apod.

K vytvoření si vlastního tvaru, pohybu, jevu ovšem neposloužily fotografie, ale různé experimenty s vodou, které si zkoušeli v hodině, aby se lépe zaměřili na tvar a chování vody (kapáním vody do kelímku, stříkání na okno a nechávání kapky stékat volně po skle, třepat s lahví a vytvářet vír, nechat kapat vodovodní kohoutek, atd.) Jednotlivé experimenty byly skicovány, pak rozpracovávány a nakonec po individuální konzultaci vybrán jeden k barevnému zrealizování. Před samotnou malbou bylo vysvětleno míchání barev pomocí jednoduché harmonické škály a ukázání díla umělce Paula Cezanna. Této práci jsme věnovali 2 x 180 minut.

Obr. 108.-112. Práce žáků - "Proměny vody"

HODNOCENÍ: Přesto že s barvou teprve studenti začínají, s prací jsem byla nadmíru spokojená. Pochopili vztahy mezi barvami, jak vytvořit kontrast, které barvy zkombinovat, jak míchat a nanášet na papír. U některých vzniklo několik dobrých skic a následně bylo těžké vybrat tu nejzdařilejší k realizaci. Celkový pocit z tohoto úkolu mám výborný, předčil má očekávání.

5.7 PŘÍBĚH DEŠTĚ

VĚK: 16—17 let

DÉLKA PRÁCE: 3 x 180 min

OBSAH: Vytvořit si vlastní příběh, kde se objeví déšť jako hlavní příčina celé zápletky.

KOMPETENCE: Studenti jsou schopni vymyslet, zpracovat, zkompletovat vlastní příběh do podoby leporela.

CÍL: Vytvořit si vlastní příběh, s ním dále pracovat, dokázat ho rozfázovat a překreslit do kresebné polohy. Vhodně propojit kresbu s textem. Naučit se správně lepit leporelo a s vlastními kresbami zkompletovat celou práci do finální podoby.

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY: Knihvazačství

POUŽITÝ MATERIÁL: papíry, tuž, pírka, fixy, tužka, akvarelové barvy, karton, knihařské plátno, Herkules, štětec, noviny

ORGANIZACE: individuální

PRŮBĚH HODINY: Za domácí úkol si měl každý připravit příběh, kde v hlavní roli vystupoval právě déšť. S tímto příběhem jsme pak dále v hodině pracovali a rozkreslovali ho do kreslené podoby. Úkolem bylo vytvořit minimálně 6 stran (1 strana byla úvodní) a 5 stran příběhu. Někteří využili i 8 stran. Nejprve bylo zapotřebí celý příběh rozfázovat do jednotlivých komiksových okének a rozvrhnout je tak, aby správně vyšli na počet stran. Tato část dělala studentům největší problém, neboť nevěděli, co mají nakreslit, a co naopak postačí jen v textové informaci. Pro představu jim byly prezentovány různé druhy komiksových knížek, na kterých bylo ukázáno rozmanitost pojetí komiksu.

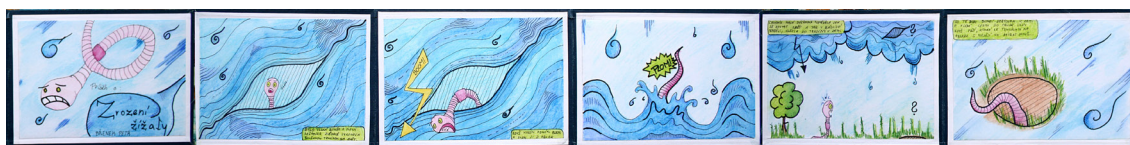
Obr. 113.-114. Studenti při práci

Postup práce: Aby se zabránilo zkroucení jednotlivých stránek při lavírování, byly papíry přilepeny na pevno k podkladové desce. Ke ztvárnění kresebné části použili studenti tuše, fixy, vodové, anilinové nebo akvarelové barvy nebo pastelky. Takto vyhotovené stránky byly vleповány do leporela, které si každý předem vytvořil.

Obr. 115. Studentská práce - "Příběh kapky"

Obr. 116. Studentská práce - "Zrození žížaly"

Obr. 117. Studentská práce - "Duhovka"

Obr. 118. Studentská práce - "A potom přišlo"

Obr. 119. Studentská práce - "Houba"

HODNOCENÍ: Tato závěrečná rozsáhlejší práce byla zvolena pro studenty studující grafiku. S vytvořením komiksu a leporelem se setkali poprvé, a tak bylo možné u některých z nich pozorovat velký zájem a zápal do tvorby. Práce dopadly nad mé očekávání. Některé příběhy mají neskutečně silný děj, u jiných mě překvapila vyzrálость kresebného ztvárnění, cit pro grafiku a pečlivost při lepení a kompletování. U této práce jsem hodnotila nejen kresebnost, ale i příběh a pečlivost zhotoveného leporela.

5.8 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ PRAXE

Pracovat s mladým kolektivem a předávat jim své zkušenosti, pomáhat jim, motivovat je v jejich rozvoji mě bavila a stále baví. Už kvůli tomu jsem si vybrala učitelské povolání. Obě praxe pro mě byly velkým přínosem. Na ZUŠ jsem měla možnost nahlédnout do zájmových kroužků a setkat se tak s dětmi, které mají chuť trávit svůj volný čas trochu kreativněji. Na střední škole pak se skupinou studentů, kteří jsou zaměřeni na výtvarné umění a staví na ní svoje budoucí povolání. Navíc to bylo setkání se studenty, kteří studují stejný obor, jaký jsem před lety vystudovala i já na stejné střední škole. Obě praxe měly své pro a proti, ale kdybych měla možnost někde nastoupit po škole do pracovního procesu, zvolila bych jednoznačně střední školu. Je pro mě bližší, ať už věkovou skupinou lidí, se kterou se mi lépe pracuje a hlavně pro to, že ty žáci jsou zde pro to, že mají umělecký talent, kvůli kterému se sem dostali, a že to není jen pro ně zájmový kroužek.

Kdybych kriticky měla zhodnotit sebe v roli učitelky, určitě se mám toho dost co učit. Praxí si člověk získá opravdu velké zkušenosti, které se ve škole nenaučí a jsou mu mnohokrát přínosnější, než učebnicové příklady a poučky. Osobně si myslím, že u studentů, ať už na ZUŠ, tak i na SŠ, sem si získala přirozenou autoritu. Je pravda, že jsem je hned na začátku upozornila, že jsem zde pouze na praxi a navázala s nimi tak přátelský vztah, který uvolnil celou atmosféru. Věděli ale, kde je má hranice, za kterou si můžou dovolit jít a kde už to u mě neprojde. Je zřejmé, že menší děti mají autoritu větší než pubertální středoškoláci, ale i u těch méně zvladatelných jedinců jsem měla úspěch je zklidnit a donutit je dělat jejich práci. Nervozitu z učení či z předstoupení před třídu jsem měla jen chvilkovou. Tento stres jsem odbourala divadelní improvizací, kterou jsem začala hrát. Myslím si, že je to dobrá průprava, jak improvizovat v situacích, do kterých nás studenti dostávají, a ze kterých je někdy těžké vybruslit jako vítěz a s autoritou, která nám při souboji zůstala.

Práce, které jsem si připravila pro obě praxe, bych zhodnotila jako zdařilé a přínosné i pro mou diplomovou práci. Pohled jinýma očima na totéž téma mi velice

pomohlo, a já tak nacházela další inspirace v posunu své práce. Pro mě nejpřínosnější prací na ZUŠ byla práce s nejmenšími dětmi, se kterými jsme si povídali o vodě, jaký je to živel a jak se proměňuje. Když jsem se jich při reflexi jednotlivě ptala, co by si přáli za předměty, aby padaly jako déšť, mile mě překvapila odpověď chlapečka. Přál by si, aby pršely skleněné kuličky. Vedle odpovědí typu: sladkosti, mobily, elektronika, auta apod. mi toto přání přišlo neskutečně milé. S touto skupinou jsem modelovala i kruhy na vodní hladině a měla tak možnost pozorovat, jak si je každý jinak představuje, jak si s nimi každý jinak pohrává a jak každý uvedl něco jiného, co mohlo způsobit právě zvlnění hladiny.

Druhým, pro mě přínosným úkolem, byla animace na téma déšť, kde jsem si vyzkoušela, jestli jsou schopní žáci spolupracovat a domluvit se, rozdělit si úkoly a vytvořit jako skupina společnou práci. Bylo příjemné je pozorovat, jak se domlouvají a jak jako skupina fungují. Práce, které vytvořili, byly velice dobré.

Nejzdařilejším úkolem ale pro mě bylo leporelo, zadané na SŠ. Výtvarné stránka byla už předem jasná, že bude kvalitní, ale obsahově některé práce byly velice povedené. Některé příběhy byly velice hluboké k zamyšlení, nebo naopak pobavily. Sama jsem z některých prací byla velice mile překvapena a hodnotila tyto práce nadprůměrně v rámci této skupiny.

Praxe je mezníkem pro nás studenty, kteří si vybrali studovat pedagogiku. Někteří se z praxe vrátí zcela znechuceni učit, ti druzí zase naopak plní elánu a nadšení učit se, ženou do práce. Já patřím k druhé skupině. Práce s lidmi, mě naplňuje a doufám, že i nadále bude bavit a syndrom vyhoření se u mě nedostaví.

ZÁVĚR

Hlavním záměrem této práce bylo vytvořit prostorovou instalaci do atria Jezuitského konviktu. Návrat deště, který byl tomuto prostoru odebrán, měl znovu pokrýt jeho zemi a přinést na akademickou půdu čerstvý vzduch. Tato instalace iluzivně navrácí očistu, nechává atrium znovu pokrýt kapkami deště, které před lety bubnovaly na jeho zemi a dopřávaly mu svlažení nejen v horkých parných dnech.

Prostorová instalace s názvem “Děšť” kvůli vytíženosti atria a velké náročnosti jejího zhotovení, nemohla být vytvořena tak, jak jsem původně zamýšlela. Proto jsem přistoupila k alternativě. Pokrýt celý prostor keramickými reliéfy, nebylo možné zrealizovat z finančních a časových důvodů a náročnosti výroby. Proto byl počet keramických reliéfů snížen na jednu třetinu, ze které byla vytvořena inscenovaná fotografie. Tyto fotografie zaznamenávají moji původní myšlenku, a představují, jak měla instalace vypadat. Instalovány byly nejen keramické kruhy, ale i dvě velkoformátové fotografie.

Teoretická část je zaměřena na symboliku vody, deště a vodních kruhů. Je zde stručné nastínění těchto symbolů v různých kulturách a náboženstvích. Voda svoji krásou inspirovala mnoho umělců a výtvarníků. Tato práce není výčet všech, pouze uvádí některé z nich, zaměřené na keramiku, objekt, sklo a plastiku. Další kapitola teoretické části je věnována Instalaci a její charakteristice. I zde jsou uvedeni čeští a zahraniční umělci a jejich instalace, které v sobě nesou odkaz vody v různých podobách.

Praktická část seznamuje s vlastnostmi materiálů, ze kterých tato instalace vznikla a podrobný postup práce, doplněný o fotografie. Menší kapitola je věnovaná i atriu, do kterého byla tato instalace vytvořena.

Didaktická část je ukázkou praxe, která se uskutečnila v rámci oboru Učitelství výtvarné výchovy pro SŠ a ZUŠ. Praxe probíhala na ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci

a na Střední škole uměleckoprůmyslové v Ústí nad Orlicí. Zde jsem měla možnost rozvíjet se studenty a žáky téma “Děšt”. Naskytla se mi tak možnost sledovat, jak k tomuto tématu různě žáci přistupují. Tato praxe pro mě byla důležitá nejen kvůli pohledu studentů na “Děšt”, kterým se inspiroji, ale hlavně ve mně vzbudila chuť učit.

ANOTACE

<i>Příjmení a jméno:</i>	Lucie Fulíková
<i>Katedra:</i>	výtvarné výchovy PdF UP Olomouc
<i>Název práce:</i>	Děšť – prostorová instalace
<i>Vedoucí práce:</i>	Mgr. MgA. Veronika Selingerová
<i>Počet stran:</i>	66
<i>Počet příloh:</i>	4
<i>Klíčová slova:</i>	Prostorová instalace Voda Symbol Výběr umělců Materiály Postup práce

Resumé:

Diplomová práce je zpracována na téma „Děšť – prostorová instalace“ v ateliéru keramiky. Do atria jezuitského Konviktu byla vytvořena instalace, která měla navodit dojem deště. Ten je zde ztvárněn v podobě vodních kruhů, které se vytváří na vodní hladině. Tento moment je pozastaven v čase, navždy zamrznut v keramické hmotě a v jeho tichosti nás nechává meditovat.

Teoretická část je zaměřena na vodu, její proměny a symboly, další kapitola je věnována samotné instalaci. Dále jsou zde uvedeni umělci, kteří ve své tvorbě byli také inspirováni vodou a jejich díla.

V praktické části je zmíněn materiál, ze kterého byla instalace vytvářena, postup jejího vyhotovení a popis atria.

Poslední částí je přehled průběhu souvislé pedagogické praxe a tvorby žáků a studentů.

ANNOTATION

Name: Lucie Fulíková
Department: Department of Art Education, Palacky University in Olomouc
Thesis title: Rain – site specific art
Supervisor: Mgr. MgA. Veronika Selingerová
Pages: 66
Number of supplements: 4
Key words: Site specific art
Water
Symbol
Selection of artists
Materials
Work process

Resumé:

The thesis is written on the topic “Rain – site specific art”. The installation was created in a ceramics studio to be afterward placed in the atrium of the former Jesuit College in order to evoke the impression of rain. The rain was created in a form of water rings which are being formed on the water surface. This moment is stopped in time, forever frozen in the ceramic material and allows us to meditate in its silence.

The theoretical part focuses on water, its transformation and symbols. The next chapter concerns the installation itself. Further, there are listed artists who have been inspired by water and their works.

The practical part deals with the materials from which the installation was created, the work process and the description of the atrium.

The last part concerns the overview of continuous pedagogical practice and the work of pupils and students.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

ATRIUM

ATRIUM

DETAILY VODNÍCH KRUHŮ

PRŮBĚH INSTALACE

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literatura:

- BIEDERMANN, Hans. *Lexikon symbolů*, Praha: Beta, 2008. ISBN: 978-80-7306-362-7
- BECKER, Udo. *Slovník symbolů*, Praha: Portál, 2002. ISBN: 978-80-7367-284-3
- CHAVARRIA, Joaquim. *Velká kniha keramiky*, Praha: Knihcentrum akc, 1999. ISBN: 978-80-86054-92-6
- RADA, Pravoslav. *Techniky keramiky*, Praha: 1990. ISBN: 80-85277-47-6
- RADA, Pravoslav. *Keramika - výtvarné techniky*, Praha: Aventinum, 2008. ISBN: 978-80-86858-45-6
- MAČÁKOVÁ, Jana. *Jezuitský konvikt*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN: 80-244-0521-0
- GERŽOVÁ, Jana a kol. *Slovník světového a slovenského Výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*, Profil: 2000. ISBN: 80-968283-0-4
- DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí - Encyklopedický průvodce moderním uměním*, Praha: Slovart, 2002. ISBN: 80-7209-731-8

Webové stránky:

- KOTIK, Charlotta. *Současný pohled na umění instalace*, Plzeň: 26. 11. 2006 - přednáška. Dostupné z: <http://artycok.tv/lang/cs-cz/48/soucasny-pohled-na-umeni-instalace>
- D.Pirsc-„Daniel Piršič“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://pirsc.cz/studio/daniel-pirsc-21.html>
- Creative Outlaw - „Artifacts“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.creativeoutlaw.com/artifacts.php>
- S.Dines-„visual artist“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.stinediness.dk/index.htm>
- Galerie Pokorna - „V. Cigler“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.galeriepokorna.cz/cigler.htm>
- Wikipedie-„C.Jere“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/C._Jer%C3%A9
- Artworks of Johnson Tsang-„Profile of Johnson Tsang“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsonsang.wordpress.com/2011/09/28/profile-of-johnson-tsang/>
- Fung Kwok Pan - „About me“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.fungkwokpan.com/About-Me>
- Jenirrey Mongrain-„resume“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://jeffreymongrain.com/resume.php>
- rAndom-„work“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://random-international.com/work/rainroom/>
- Designboom-„architecture“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/architecture/gun-architects-water-cathedral/>
- S. Kalmanovsky-„cv“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.staceekalmanovsky.net/index.php/bagsrags/-cv-2013/>

- K. Stone-, „about“ [online]. ©[2011] [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.katystone.net/about.html>
- Events Insing-, „Announcement“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://events.insic.com/feature/its-raining-art-changi-airport-unveils-giant-kinetic-art-sculpture/id-74533foo/>
- A. Robson-, „CV“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://aurorarobson.com/bio_cv.html
- C. Cox-, „bio“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://carolinecox.com/first_page/resume.html
- B. Debombourk -, „Bio“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.baptistedebombourg.com/en/biography>
- Minimal exposition -, „M. Jetelová“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>
- Minimal exposition -, „M. Jetelová“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>
- M. Cross -, „About“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.michaelcross.eu/about.html>
- A. Gormley -, „About“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.antonygormley.com/>
- J. de Caires Taylor-, „biography“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.underwatersculpture.com/pages/artist/bio.htm>
- England & Com. -, „William Pye“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: http://www.english-gallery.com/artist_bio.php?mainId=144
- A. Goldsworthy -, „Biography“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://www.ucblueash.edu/artcomm/web/w2005_2006/maria_Goldsworthy/biography.html
- M. Hill -, „About“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://www.martin-hill.com/about_us/about_martin_hill.html
- J. Denevan -, „CV“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.jimdenevan.com/jim.htm>
- G. Friedman -, „bio“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: http://www.georgiefriedman.com/bio_and_press.html
- Artlist -, „instalace“ [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.artlist.cz/index.php?id=117>

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1. A. Kircher - "Koloběh vod" Dostupné z: BECKER, Udo. Slovník symbolů, Praha: Portál, 2002. ISBN: 978-80-7367-284-3
- Obr. 2. D.Pirsc- "Rain"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.pirsc.cz/pirsc-porcelan-katalog/3d-wallpaper-13/rain-30.html>
- Obr. 3. D.Pirsc- "Kapky"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.pirsc.cz/pirsc-porcelan-katalog/3d-wallpaper-13/kapky-47.html>
- Obr.4-5. Creative Outlaw - "Rain drops"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.creativeoutlaw.com/artifacts.php>
- Obr. 6-7. S.Dines- "Falling water"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.stinediness.dk/raining.htm>
- Obr. 8. V. Cigler- "Studánka"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-11]. Dostupné z:http://www.gallery.cz/cgi-bin/gallery/hynekol/aps.sh?VSS_SERV=GAL000001&galpre=4268&language=cz
- Obr. 9. V. Cigler- "Jaro"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: http://www.litvak.com/Artist/7/Vaclav_Cigler
- Obr. 10. V. Cigler- "Dvě čočky"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-11]. Dostupné z http://www.litvak.com/Artist/7/Vaclav_Cigler
- Obr. 11. C. Jer - "Raindrops" [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.1stdibs.com/furniture/wall-decorations/decorative-art/curtis-jere-raindrops-wall-sculpture/id-f_268013/
- Obr. 12. J. CH.- Shing Tsang "Yuanyang" [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsontsang.wordpress.com/2012/09/15/yuanyang-stainless-steel-ceramic-sculptures-by-johnson-tsang-chueng-shing/>
- Obr. 13. J. CH.- Shing Tsang "Bowls of fantasy" [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsontsang.wordpress.com/2011/10/01/bowls-of-fantasy-special-prize-of-2011-gyeonggi-international-ceramic-biennale-international-competition/>
- Obr. 14. J. CH.- Shing Tsang "Just a game"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsontsang.wordpress.com/2013/03/20/just-a-game/>
- Obr. 15. J. CH.- Shing Tsang "Splash of Wonder"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://johnsontsang.wordpress.com/2011/12/03/award-of-grand-prize-2012-taiwan-ceramics-biennale/#>
- Obr. 16.-17. F. K. Pan - "Fluid Vasa"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/technology/fung-kwok-pan-fluid-vase/>
- Obr. 18. Jenirrey Mongrain-, „Holloe drops“[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://jefreymongrain.com/#>
- Obr. 19. rAndom - "Rain room "[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://random-international.com/work/rainroom/>
- Obr. 20. rAndom - "Rain room "[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://random-international.com/work/rainroom/>
- Obr. 21-23. Gum - "Water cathedral"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/architecture/gun-architects-water-cathedral/>

- Obr. 24-25. S. Kalmanovsky - "Rain"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.sta-cekalmanovsky.net/index.php/bagsrags/-rain/>
- Obr. 26. K. Stone - "Blue falls"[online]. ©[2011] [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.katystone.net/public_art.html#46
- Obr. 27. K. Stone - "Blue falls"[online]. ©[2011] [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.katystone.net/public_art.html#45
- Obr. 28. Berlin firm Art+Com. - "Raining" [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://thecreativebazaar.files.wordpress.com/2012/07/cattura.jpg>
- Obr. 29. Berlin firm Art+Com. - "Raining"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://q8al-linone.com/wp-content/uploads/2012/07/Beautiful-Kinetic-Rain-at-Singapore%E2%80%99s-Changi-Airport.jpg>
- Obr. 30-31. A. Robson - "Be Like Water"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://aurorarobson.com/installations_belikewater.html
- Obr. 32-33. C. Cox - "Scuse me While I Kiss The Sky"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://carolinecox.com/second_page/instal2scuse.html
- Obr. 34-35. B. Debombourk - "Aérial"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.baptistedebombourg.com/en/works/a%C3%A9rial-o>
- Obr. 36. M. Jetelová - "DKM Stifkung"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>
- Obr. 37. M. Jetelová - "Kunsthalle Recklinghausen"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://minimalexposition.blogspot.cz/2012/02/magdalena-jetelova-installations-2002.html>
- Obr. 38. M. Cross - "Bridge"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.michaelcross.eu/bridge1.html>
- Obr. 39. A. Gormley - "Sound II." [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://soapboxpress.wordpress.com/2012/12/19/joe-low/sound-ii-by-antony-gormley-email/>
- Obr. 40. A. Gormley - "Another place"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.antonygormley.com/sculpture/item-view/id/230#p1>
- Obr. 41. J. deCaires Taylor - "Silent-evolution-underwater"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Silent-evolution-underwater-sculpture-jason-decaires-taylor.jpg>
- Obr. 42. J. deCaires Taylor - "Vicissitudes"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.tumblr.com/tagged/the%20caribbean>
- Obr. 43. J. deCaires Taylor - "The Lost Correspondent" [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.underwatersculpture.com/pages/gallery/lost-correspondent.html>
- Obr. 44. J. deCaires Taylor - "Dream collector"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.underwatersculpture.com/pages/gallery/coleccionista.html>
- Obr. 45. W. Pye - "Caribdis"[online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.williampye.com/work/caribdis-campinas-brazil>

- Obr. 46. W. Pye - “Cedra” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.williampye.com/work/cedra>
- Obr. 47. W. Pye - “Double dome” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.williampye.com/work/double-dome>
- Obr. 48. W. Pye - “Corastol” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.williampye.com/work/coraslot>
- Obr. 49. A. Goldsworthy - “Izumi-Mura” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: http://www.ucblueash.edu/artcomm/web/w2005_2006/aria_Goldsworthy/works.html
- Obr. 50. M. Hill - “Stone circle” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: <http://martin-hill.com/gallery450/gallery73.html>
- Obr. 51. J. Denevan - “Jezero Bajkal” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-1]. Dostupné z: <http://www.bloodyloud.com/ice-art-lake-baikal-jim-denevan/>
- Obr. 52. G. Friedman - “Seas and Skies” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-2]. Dostupné z: http://www.georgiefriedman.com/video_installations/Entries/2012/5/16_Seas_and_Skies%2C_variation_IV.html
- Obr. 53. G. Friedman - “Spiraling Water” [online]. ©[b.r.] [cit. 2013-04-2]. Dostupné z: http://www.georgiefriedman.com/video_installations/Entries/2009/8/6_Spiraling_Water.html
- Obr. 54. L. Fulíková - “Děšť” - vlastní fotografie
- Obr. 55. - 71. dokumentace průběhu praktické části diplomové práce - vlastní fotografie
- Obr. 72. - 119. dokumentace průběhu pedagogické praxe - vlastní fotografie